

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА
ПСИХОТЕРАПІЇ

Кафедра клінічної психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: Особливості сексуального задоволення у чоловіків і жінок.

Студентки 2 курсу Д1-21 групи
Спеціальності 053 Психологія
Освітньо-професійна програма Клінічна
психологія
Аметової Хатидже Ельвірівни
Керівник
Діденко Сергій Васильович
кандидат медичних наук, доцент

Кількість балів _____

Національна шкала _____

Оцінка ECTS _____

Робота рекомендована до захисту

рішенням кафедри клінічної психології

Протокол № ____ від « ____ » _____ 20__ р.

Зав. кафедри _____

Київ–2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Особливості сексуальних комунікацій.....	8
1.1 Підходи до вивчення сексуальної комунікацій.....	8
1.2 Фізіологічні основи сексуальності чоловіків.....	14
1.3 Фізіологічні засади сексуальності жінок	17
1.4 Феномен сексуальності і сексуальна задоволеність.....	20
1.5 Вербальна та невербальна сексуальна комунікація.....	25
1.6 Основні проблеми прояву сексуальної комунікації	27
1.7 Психологічні чинники які впливають на сексуальне задоволення....	29
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИКИ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА.....	32
2.1 Методичне забезпечення.....	32
2.2 Характеристика групи.....	39
Висновки до розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3 РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ	43
3.1 Відмінності у сексуальній задоволеності, статевій конституції та установкам про секс серед чоловіків та жінок.....	45
3.2 Взаємозв'язки сексуального задоволення та стану сексуальної сфери у чоловіків та жінок з особистісними рисами, установками та стосунками.....	53
3.3 Чинники сексуального задоволення у чоловіків та жінок.....	93
Висновки до розділу 3.....	103
ВИСНОВКИ.....	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	109

ВСТУП

Сексуальність є важливою та невід'ємною частиною людського життя, яка суттєво впливає на фізичне та емоційне благополуччя. У межах цієї широкої сфери досліджень, одним з важливих аспектів є сексуальне задоволення, яке відображає ступінь комфорту, задоволення та задоволеності особи у сексуальних відносинах.

Однак, кожна людина є унікальною, і сексуальне задоволення може мати свої особливості та проблеми як у чоловіків, так і у жінок. Різниця у біології, психології, соціальних очікуваннях та культурних впливах можуть призводити до різних викликів та труднощів у досягненні повноцінного сексуального задоволення.

Актуальність роботи виправдується такими факторами як: Здоров'я і добробут: Сексуальне задоволення має прямий вплив на фізичне і психічне здоров'я людини. Дослідження особливостей сексуального задоволення можуть допомогти виявити фактори, що сприяють або перешкоджають здоровій сексуальній функції, що в свою чергу сприятиме розробці ефективних стратегій попередження та лікування сексуальних дисфункцій.

Соціокультурні виклики: Сучасне суспільство стикається з численними викликами, пов'язаними з сексуальністю, статевими стереотипами, гендерною рівністю та правами. Розуміння особливостей сексуального задоволення у чоловіків і жінок може сприяти підтримці гендерної рівності, боротьбі зі стереотипами та нерівністю у сексуальній сфері.

Розвиток інтервенційних стратегій: Дослідження проблем сексуального задоволення у чоловіків і жінок можуть сприяти розробці ефективних інтервенційних стратегій, психотерапевтичних підходів та освітніх програм, що спрямовані на поліпшення сексуальної функції та задоволення. Це може мати практичне значення для медичної практики, психологічної підтримки та сімейної терапії.

Соціокультурний контекст: Сексуальність є важливою складовою людського життя, але тема сексуального задоволення все ще є суспільною табу.

Гендерна рівність: Вивчення сексуального задоволення у чоловіків та жінок дозволяє розкрити різноманітність та спільні проблеми, з якими стикаються обидва статеві партнери. Це сприяє формуванню більш рівноправних та збалансованих статевоїх відносин у суспільстві.

Літературний огляд:

Питання сексуального задоволення є важливою темою в галузі сексології, психології та суспільних наук. Широке коло досліджень зосереджується на розумінні особливостей та проблем сексуального задоволення у чоловіків і жінок. Для побудови теоретико-методологічного обґрунтування цієї проблеми було проведено систематичний аналіз наукових досліджень, публікацій і теоретичних концепцій, що стосуються сексуальності і задоволення від неї.

Досягнення в галузі сексології та психології свідчать про те, що сексуальне задоволення є складним феноменом, який залежить від різноманітних факторів. Фізіологічні аспекти, такі як гормональний рівень, функція репродуктивної системи і сексуальна орієнтація, впливають на сексуальну відповідь і задоволення у чоловіків і жінок. Крім того, психологічні фактори, такі як емоційний стан, вірусні установки, травми та сексуальні досвіди, відіграють важливу роль у формуванні і задоволенні сексуальних потреб.

Окрім фізіологічних і психологічних аспектів, соціокультурні чинники також впливають на сексуальне задоволення у чоловіків і жінок. Сексуальні норми, ролі і очікування, які існують у суспільстві, можуть впливати на сприйняття сексуальності і формування задоволення від неї. Культурні різниці в уявленнях про сексуальність, стереотипи стосовно ролей чоловіків і жінок, а також побутові переконання про сексуальну задоволеність становлять значний контекстуальний вплив.

Аналіз досліджуваної проблеми:

Результати попередніх досліджень свідчать про існування певних відмінностей у сексуальному задоволенні між чоловіками і жінками. Наприклад, деякі студії вказують на те, що чоловіки частіше відчують фізичне задоволення від сексу, тоді як жінки більше цінують емоційну зближеність і взаєморозуміння в сексуальних стосунках. Також відомо, що багато чоловіків і жінок зіткнулися з проблемами сексуального задоволення, такими як сексуальна дисфункція, брак бажання або незадоволення від сексуального досвіду.

З метою дослідження особливостей та проблем сексуального задоволення у чоловіків і жінок в даній дипломній роботі запропоновано використати комплексний підхід. Методологічна основа дослідження буде базуватися на інтеграції психологічних, медичних і соціокультурних підходів. Аналіз наявних концепцій, теорій та емпіричних досліджень дозволить систематизувати знання про сексуальне задоволення, виявити ключові фактори, що впливають на нього, та знайти шляхи покращення якості сексуального життя.

Об'єктом дослідження є: сексуальне задоволення у чоловіків і жінок.

Предметом дослідження є: Вплив сексуального задоволення на якість життя у чоловіків і жінок.

Мета: Дослідити особливості сексуальної задоволеності у чоловіків і жінок, та її вплив на якість життя.

Завдання:

1. Дослідити рівень сексуального задоволення у чоловіків і жінок з урахуванням їхньої статевої приналежності.
2. Вивчити особливості сексуального задоволення у чоловіків і жінок та виявити можливі відмінності між ними.
3. Дослідити взаємозв'язок між сексуальною задоволеністю, гендерними ролями та індивідуальними особливостями.
4. Визначити чинники, що впливають на сексуальне задоволення у чоловіків і жінок.

5. Проаналізувати результати опитування з використанням методики оцінки сексуальної задоволеності.

Методи

дослідження:

Аналіз та узагальнення літературних джерел. Метод опитування і аналізування результатів отриманих у ході дослідження. Застосування психологічних методик.

Практична значущість роботи полягає у таких факторах як :
 Покращення якості життя: Дослідження особливостей і проблем сексуального задоволення допоможе поліпшити якість сексуального життя чоловіків і жінок. Результати дослідження можуть сприяти розробці ефективних підходів та програм для збереження та покращення сексуального задоволення, що в свою чергу сприятиме загальному благополуччю та задоволенню індивіда.

Психологічна підтримка: Дослідження проблем сексуального задоволення може сприяти виявленню та розумінню психологічних труднощів, які впливають на сексуальну задоволеність у чоловіків і жінок. Це може надати основу для розвитку інтервенційних стратегій та психотерапевтичних підходів, що спрямовані на підтримку і поліпшення психологічного стану та сексуального задоволення.

Сексуальна освіта: Результати дослідження можуть використовуватись для розробки освітніх програм та інформаційних матеріалів щодо сексуального здоров'я та задоволення. Це може включати розповсюдження інформації про сексуальну орієнтацію, розуміння сексуальних потреб та практик, безпечних методів контрацепції, захисту від статево-переданих інфекцій та інших аспектів, що сприяють здоровій і задовільній сексуальній діяльності.

Гендерна рівність: Дослідження особливостей сексуального задоволення у чоловіків і жінок може висвітлити роль соціокультурних норм та гендерних стереотипів у формуванні сексуальної ідентичності та задоволення. Це може сприяти розумінню та попередженню нерівностей у сексуальній сфері,

сприяти розвитку гендерної рівності та пропаганді здорових статевих відносин.

РОЗДІЛ 1. ОСОБОЛИВОСТІ СЕКСУАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

1.1 Підходи до вивчення сексуальної комунікації

Дослідження з міжособистісної комунікації та її впливу на задоволення статевими стосунками зацікавило вчених з різних галузей. Зазвичай дослідження сексуальної комунікації поділяються на різні підходи, спрямовані на вивчення комунікації на різних етапах взаємин. Деякі вчені цікавляться тим, як сексуальні сценарії впливають на взаємодії в новоутворених або потенційно сексуальних відносинах. Інші дослідники, що вивчають сексуальну комунікацію, звертають свою увагу на питання про те, як ефективна комунікація може сприяти сексуальному здоров'ю.

Термін "сексуальна комунікація" найчастіше використовується в науковому і повсякденному дискурсі для позначення всього можливого діапазону поведінки у парах, як тих, хто зустрічається, так і перебуває в шлюбі, який дозволяє досягти згоди і задоволення в сексуальних відносинах. Дослідження в цій області, як правило, фокусуються на двох аспектах: термінах або сексуальній лексиці, яку партнери використовують для обговорення сексу, і типах комунікативних навичок, необхідних для досягнення взаємного задоволення сексуальною активністю.

Результати досліджень показують, що чоловіки і жінки використовують різні терміни для опису різних аспектів свого сексуального досвіду. Наприклад, розмовляючи один з одним, чоловіки, можливо, часто говорять про широкий спектр сексуального досвіду, але з лексикою, в якій відсутні терміни для визначення якості цього досвіду. Вони також сильно використовують слова, які відносяться до позначення сили або влади. Та навпаки, жінки частіше обговорюють секс в одностатевих групах. Ці відмінності в словниках для розмов про секс можуть впливати на ранні моделі сексуальних сценаріїв у гетеросексуальних парах знайомств. Коли чоловіки використовують сексуальну лексику, це може звучати грубо,

низьковартісно, не романтично для жінок. Коли жінки використовують сексуальну лексику, це може звучати занадто м'яко або по-медичному. Таким чином, намір бути відкритим щодо сексуальних відносин може бути підричним необхідністю спочатку створити загальний словник. Це можливо, наприклад, за допомогою того, що вчені називають унікальними особистими ідіомами пари, особливо це стосується назв для геніталій і сексуальних взаємодій. Оскільки ці ідіоми створюються спонтанно і спільно, вони представляють собою загальний зміст пари в їх сексуальних відносинах. Крім того, значна увага вчених була приділена питанню про те, як пари використовують або не використовують спілкування для досягнення взаємного задоволення сексуальних контактів. Один зі способів підходу до цього питання полягає в оцінці того, наскільки партнери розкривають один одному інформацію про свої сексуальні установки та переваги. Дослідження вказують на те, що деякі пари можуть мати загальне бачення своїх сексуальних відносин, але не повністю розкривати свої сексуальні переваги, і ще менше вони можуть розкривати те, що насправді не подобається їхньому партнерові. Інший підхід до питання полягає у тому, як пари використовують спілкування для підвищення рівня задоволення взаємодією. Цей підхід зміщує акцент з індивідуального рівня саморозкриття на динаміку подружньої пари.

Дуже важливо приймати зворотний зв'язок від свого партнера, не захищаючись і не ображаючись. Участь у цьому типі відкритого спілкування про секс вимагає високого рівня довіри і прийняття. Дослідження задоволення відносинами показали сильні і стійкі зв'язки між сексуальною задоволеністю, частотою сексуальних контактів та задоволеністю відносинами. Цікаво, що в сексуально консервативних культурах, таких як подружні пари в Китаї і Індії, показники сексуального спілкування і задоволеності сексуальним спілкуванням зустрічаються рідше, але в цілому вони показують, що якість спілкування про секс пов'язана з сексуальним задоволенням і загальною якістю відносин.

У дослідженні з одружених студентів коледжу виявлено, що задоволеність сексуальним спілкуванням сприяє сексуальному задоволенню, яке, в свою чергу, збільшує діагностичну адаптацію. У дослідженні порівнювали пари, які були на шлюбному консультуванні, і виявлено, що порушене сексуальне спілкування було пов'язано з сімейним неблагополуччям, коли люди, складаючи відносини, мали високий рівень пообідувань щодо обміну сексуальним досвідом, вони також мали більш низьку задоволеність самим сексом. Загалом, ці дослідження підкреслюють складну роль різних комунікативних навичок у сексуальній комунікації. Вони припускають, що сексуальна комунікація збільшує сексуальне задоволення тільки в тій мірі, в якій воно є позитивним і корисним для пари.

Цей дискомфорт може викликати не тільки пригнічення сенситивності, а й зменшення задоволення. Більше того, дослідження показують, що сексуальне спілкування пов'язане не лише з сексуальним задоволенням, але й з загальною задоволеністю відносинами і адаптацією. Оскільки ця зв'язок має взаємний характер, це означає, що щасливі пари спілкуються таким чином, що секс стає приємним і ще більше зміцнює задоволення у їх відносинах. Нажаль, це також означає, що, коли подружні пари нещасливі, вони, як правило, мають менш ефективну сексуальну комунікацію і менш приємну і менш часту сексуальну активність, що, в свою чергу, сприяє меншому загальному задоволенню у стосунках. Виходячи з цього, деякі пари шукають втручання партнерської або сексуальної терапії, щоб допомогти їм розвинути більш ефективні комунікативні навички [20]. Отже, як складність, так і важливість сексуального спілкування у відносинах складно переоцінити. Хоча ранні фази сексуальної близькості щодо обмежені загальними культурними сценаріями, у міру розвитку відносин подружжя все частіше зіштовхуються з необхідністю розвивати свій унікальний міжособистісний сексуальний сценарій. Для цього їм потрібно вміти і хотіти висловлювати свої власні сексуальні переваги і цінувати сексуальні переваги свого партнера. Також сексуальна комунікація є найважливішим чинником

контролю рівня сексуальної взаємодії у стосунках і впровадження більш безпечних сексуальних практик. Існуючі дослідження надають велику інформацію про те, як пари намагаються управляти цим. Додаткові дослідження допомагають вченим і практикам зрозуміти, яким чином аспекти процесів і результатів сексуальної комунікації є специфічними для культури, міжкультурні та зміни, які відбуваються у зв'язку з історичними та політичними змінами. Також важлива частина досліджень сексуальної комунікації - це комунікація між батьками і дітьми. Це необхідно, так як саме батьківські пояснення формують у людини уявлення про межі, чутливість, прояви почуттів. Таким чином, дуже часто модель сексуальної комунікації, сприйнята від батьків, може стати ключем до розуміння проблем зі спілкуванням на тему сексу, яку має доросла людина. Деякі вчені вивчають комунікацію батьків і підлітків для розробки рекомендацій по боротьбі з незапланованою вагітністю і поширенням венеричних захворювань. Такі рекомендації пояснюють батькам, як спілкуватися зі своїми дітьми про секс, а також допомагають батькам підібрати інформацію і навички, які дозволять їм краще допомогти підліткам. Інші вчені вивчають спілкування батьків і дітей готують своїх дітей до самостійного дорослого життя, їх допомогу дитині в розумінні своєї сексуальності, яка веде до здорових сексуальних установок у подальшому житті, мають першорядне значення. Сексуальна соціалізація - це важливий процес розвитку, який включає в себе дослідження комунікації між батьками і підлітками. Говорячи про сексуальну комунікацію, важливо згадати саму структуру комунікації в цілому. Існує кілька основних елементів, що складають структуру сексуальної комунікації:

Одержувач і передавач повідомлення: У сексуальній комунікації присутній одержувач і передавач повідомлення. Одержувач - це особа, яка отримує повідомлення, а передавач - та, хто висилає повідомлення. В комунікації між партнерами у стосунках ці ролі можуть виконувати обидві сторони.

Повідомлення: Повідомлення включає в себе слова, жести, тіла, міміку, вирази обличчя і будь-які інші знаки або символи, які використовуються для передачі інформації про сексуальні потреби, бажання, уподобання та інші аспекти сексуальної комунікації.

Кодування і декодування: Кодування відноситься до процесу перетворення інформації в зрозумілу форму для передачі, а декодування - до процесу розуміння інформації, отриманої від іншої сторони. Кодування і декодування можуть бути підконтрольовані чинниками, такими як культурні розбіжності, особисті вподобання, досвід та інші фактори, що впливають на сприйняття повідомлень.

Зворотний зв'язок: Зворотний зв'язок - це відповідь або реакція одержувача на повідомлення. В сексуальній комунікації важливо, щоб зворотній зв'язок був відкритим і взаємним, щоб обидві сторони могли розуміти і відповідати на потреби і бажання один одного.

Контекст: Контекст включає в себе фізичне оточення, емоційну атмосферу, культурні норми і значення, які впливають на спосіб сприйняття інформації та взаємодії між партнерами.

Всі ці елементи взаємодіють між собою і мають значення для успішної сексуальної комунікації. Це означає, що для поліпшення сексуальної комунікації важливо звернути увагу на всі аспекти цього процесу, включаючи відкритість, сприйняття, вимоги, бажання та навички слухання партнера. Крім того, розуміння ролі контексту, культурних норм і цінностей можуть допомогти створити сприятливу і безпечну атмосферу для сексуальної комунікації.

У теорії комунікації існують п'ять основних компонентів комунікації, а саме: джерело комунікації, сама комунікація, носій або канал, через який передається повідомлення, отримувач або аудиторія комунікації і контекст, в якому відбувається комунікація. Кожен з цих компонентів розподіляють за віком, статтю, досвідом, надійністю та мотивацією, емоційним станом, минулим досвідом і очікуваннями. Навколишнє середовище змінюється

залежно від її тимчасових, фізичних, соціальних і культурних особливостей. Відмінності в п'яти факторах впливають на те, як підлітки реагують на спілкування батьків. Таким чином, ризикованого рішення може варіюватися в залежності від характеристик батька, характеристик повідомлення, яке передає батько, характеристик каналу, по якому передається повідомлення, характеристик підлітка і характеристик контексту, в якому відбувається комунікація. Джерела комунікації найчастіше фокусувалися на тому, як стать батька впливає на комунікацію. Незважаючи на деякі винятки, дослідження показали, що матері частіше, ніж батьки, говорять зі своїми дітьми про секс і контроль над народжуваністю. Вважається, що гендерні відмінності виникають тому, що матері краще спілкуються в цілому, тому що матері можуть обговорювати сексуальні питання безпечніше, ніж батьки. Дослідження показують, що основну роль у комунікації між батьками та підлітками відіграють дві характеристики джерела: сприйнятна компетентність джерела і сприймається надійність джерела. Компетентність включає знання, статус експерта і знайомство з темою, тоді як надійність відноситься до чесності, правдивості та добрих намірів. Дослідження не виявили, як підлітки сприймають батьків з точки зору їх компетентності. З точки зору надійності, деякі дослідження показують, що підлітки сильно сприймають батьків як заслуговують на довіру в сексуальних питаннях. Однак підлітки іноді вказують на те, що їхні батьки занадто захищають їх, надмірно оберігають від помилок та не поважають їх приватне життя та прагнення до автономії. Такі фактори можуть підірвати сприймаючу надійність батька як джерела інформації. Дослідження показують, що обговорення між батьками та підлітками про секс частіше бувають непрямими, ніж прямими. Крім того, дослідження вказують на те, що головною темою розмов є біологія, а не прийняття сексуальних рішень. Багато батьків стикаються зі страхом стратегій, щоб мотивувати свою дитину уникати ризику, наголошуючи на негативних наслідках непланованої вагітності та наслідках зараження венеричними захворюваннями. Велика

література з соціальної психології говорить про те, що такі заклики менш ефективні, ніж можуть подумати батьки. Крім того, дослідження досліджують характеристики одержувача повідомлення, які впливають на увагу, розуміння та прийняття змісту повідомлення. Часто характеристика максимізує один з цих процесів, але мінімізує інший. Наприклад, дослідження показали, що розумні одержувачі з більшою ймовірністю розуміють складний зміст повідомлення, але вони також можуть з більшою ймовірністю спотворити його зміст і не прийняти його. Часто вивчаються характеристики аудиторії в дослідженнях по комунікації батьків і підлітків щодо сексу. Хоча є винятки, обговорення про секс частіше відбуваються з дочками і більш докладні для дочок, ніж для синів. Канал комунікації в даному випадку - це середовище, що використовується для передачі повідомлення. Найголовніше середовище впливає на увагу, розуміння повідомлення, його прийняття, утримання та витяг. Зазвичай каналом, яким користуються батьки, є вербальна комунікація в процесі особистого спілкування. Однак існують і інші механізми, за допомогою яких батьки передають сексуально значиму інформацію, включаючи різні форми невербальної комунікації та батьківське поводження, спостерігається підлітком. В ході досліджень були виявлені асоціації між уявленнями підлітків про переваги і недоліки статевого акту і уявленнями матерів про переваги і недоліки статевого акту їхньої дитини, причому незмінною залишається ступінь, в якій мати і дитина кажуть про такі переваги і недоліки.

1.2 Фізіологічні основи сексуальності чоловіків

Основні фізіологічні прояви сексуальності у чоловіків – це лібідо, ерекція, еякуляція, оргазм. Лібідо – сексуальний потяг і двох компонентів: нейрогуморального і соціально-психологічного. Нейрогуморальний компонент є базовим і залежить від рівня андрогенів.

У регуляції даного компонента беруть участь два феномени: 1) феномен Тарханова, який полягає в тому, що рефлекторна імпульсація від стінок наповнених насінневих канатиків призводить до посилення потягу (чим довша помірність, до певних меж, тим сильніший потяг); 2) феномен Белова, який проявляється тим, що паралельно із накопиченням сперми збільшується вироблення простатичного соку, що призводить до придушення потягу. Таким чином, при помірності потяг у чоловіків спочатку підвищується, потім знижується.

Друга складова лібідо чоловіків – соціально-психологічна. У своєму розвитку вона проходить три стадії:

1. Романтична стадія виявляється у появі фантазій про «лицарські залицяння». Вона потрібна для формування саме людської любові. При редуванні цієї стадії замість кохання потяг виявляється у нижчих сексуальних проявах (нерозбірливість у партнерах, групові форми, сексуальна розбещеність, згвалтування).

2. Еротична стадія представлена появою бажання ласок та обіймів. У чоловіків ця стадія коротка. Однією з причин цього є гормональний, або пубертатний криз, внаслідок якого відбувається швидкий перехід у наступну стадію – сексуальну. Редукція еротичної стадії у чоловіків призводить до нерозуміння потреби жінок у ласці та залицянні, сексуальна поведінка спрямована на власне задоволення.

3. Стадія зрілої сексуальності - характеризується гармонійним співвідношенням понятійного, піднесено-романтичного, еротичного та сексуально-чуттєвого елементів зі всією системою морально-етичних цінностей, орієнтації особистості. З досягненням зрілості чоловік знаходить повний контроль над своєю сексуальною поведінкою і, на противагу сексуальній стадії, успішно пригнічує сексуальні тенденції, коли їх прояв не відповідає часу та обставинам, а також суперечить його особистісним морально-етичним настановам. Ерекція – збільшення полового члена обсягом проти станом спокою та придбання їм механічної твердості, яка потрібна на

введення у піхву та проведення полового акту. Є елементарним, стійким і водночас найуразливішим феноменом чоловічої сексуальності. Може виникати як простий рефлекс, що протікає лише на рівні спинного мозку, і може з'являтися за участю вищого відділу нервної системи – кору мозку. Ерекція – рефлекторно-судинний акт, основний механізм якого пояснюється посиленням припливу артеріальної крові, із заповільненням венозного відтоку зіпечеристого тіла полового члена. Відбувається механічне піднімання при допоміжному скороченні своїх м'язів. Судиннорухові нерви полового члена беруть початок з кріжового та поясничного відділів, які мають симпатичні та парасимпатичні волокна, що проводять судинозвужувальний або розширюючий ефект. Однак найвищу регуляцію "низьких" механічно-рефлекторних центрів представляє головний мозок (кора, лімбічна та гіпоталамо-гіпофізарна система). Еякуляція – сім'явивпорскування (виділення еякуляту статевих залоз). Акт рефлекторний і складніший, ніж ерекція, із низкою компонентів рухової та видільної природи у певній послідовності. Еякуляція починається з активного м'язового скорочення сім'явивідних проток і має дві фази. Перша фаза - виділення насіння, що відбувається мимоволі, під дією імпульсів поясничного відділу спинного мозку по сполучних гілках симпатичного ствола. Секрет яєчок, що накопичився у сім'явиносних каналах через їх м'язові скорочення, активно переміщається у передміхурову частину уретри. Це надходження рефлекторно стимулює другу фазу – фазу виверження, не яєчкового секрету, а еякулята, що забезпечується імпульсами парасимпатичних волокон крестового відділу. У першій фазі еякуляція є і створює невідворотне відчуття настання оргазму за 2-4 сек. До вікіду еякуляту (інша фаза). Хоча еякуляція мимовільна, простежується кіркове регулювання. Еякуляція може відбуватися без оргазму, як нічних виділень – полюцій. У серії еякуляцій з короткими перервами сперматозоїди пропадають у третій або четвертій порції і знову виявляються після 2-3 діб полового спокою. Оргазм – найвищий ступінь похтивого відчуття на момент

завершення полового акту, є результатом складних взаємодій на різних рівнях іннервації (тазовому, спинальному, проміжному мозку та кірковому). У його основі лежить безумовний рефлекс, який підкріплює всю попередню послідовність сексуальних реакцій, формуючи цілісний психофізіологічний акт із індивідуальним особистісним проявом поведінкового порядку.

1.3 Фізіологічні засади сексуальності жінок

Основні фізіологічні прояви сексуальності у жінок включають лібідо, ерогенну реактивність, зволоження та оргазм. Лібідо у жінок визначає їх сексуальну нахиленисть і активну роль у близькості, хоча ця готовність не завжди усвідомлюється. Жіноча сексуальна спрямованість впливає на всі ситуації інтимного зближення. Вже на ранніх стадіях розвитку дівчаткам формуються материнські інстинкти, які мають сексуальну складову (такі як гра "мама і дочка", ляльки, будинок).

Романтична стадія проявляється у прагненні бути привабливою та фантазуванні про безкорисливу турботу від чудового та сміливого "принца". У дівчини риси романтичної стадії можуть зберігатися протягом тривалого часу, поступово переплітаючись з еротичними елементами. На цій стадії, зусилля юнака для зменшення відстані між ними та спроби розбити ілюзії з боку родичів сприймаються як нечесні та образливі. У порівнянні з чіткими віковими межами, які характерні для хлопців, у дівчаток ці стадії проходять більш плавно, переходячи через основні етапи.

Еротична стадія супроводжується збудженням, яке викликає інтерес до еротичних сцен у кіно, літературі та довколишніх дівчат. Виникає бажання бути предметом зацікавлення, виникає сексуальна напруженість при дотиках. Самотність з хлопцем, переживання першого кохання наповнюють незабутніми емоціями та надіями. Однак, явне проявлення бажання інтимної

близькості з боку хлопців може викликати відразу. Сексуальний період характеризується появою бажання до інтимності та здатністю до досягнення оргазму, як правило, після початку регулярного сексуального життя. Формування оргазму у жінок переважно залежить від статевого виховання, а не від фізичної структури тіла. Багатьом жінкам притаманні коливання інтенсивності сексуального потягу.

Ерогенна реактивність відноситься до здатності сприймати сексуальні стимули і реагувати на них специфічними фізіологічними реакціями, що включають бажання до близькості і інтенсивні емоційні переживання. Сприйняття зовнішніх стимулів здійснюється шляхом використання різних сенсорних каналів, таких як зоровий, слуховий, нюховий, дотиковий та смаковий. Важлива роль в структурі жіночої сексуальності належить зовнішнім стимулам, оскільки мотиваційний аспект менш виражений. Вплив на різні ділянки шкіри та слизових оболонок у виникненні та збудженні статевої енергії неоднозначний, що призводить до виділення ерогенних зон, стимуляція яких спричиняє появу та швидке зростання статевого збудження. Генітальні зони, такі як область лобка, клітор, малі статеві губи, вхід у піхву, нижня третина передньої стінки піхви, шийка матки і, у меншій мірі, склепіння піхви та інші, є універсальними, хоча їх чутливість може варіюватися у різних жінок. Крім генітальних зон, індивідуальні екстрагенітальні ерогенні зони іноді мають більше значення, ніж генітальні. Функціональне значення ерогенних зон відповідає їх стимуляції, проте це може варіюватися в залежності від особистих особливостей.

Існує розрізнення між ерогенними зонами першого і другого порядку: Ерогенні зони першого порядку виникають в результаті індивідуального сексуального досвіду, і їх вплив базується виключно на емоційно-еротичній налаштованості до близькості.

Ерогенні зони другого порядку, такі як соски молочних залоз, клітор і вхід у піхву, мають найбільший ефект, спричиняючи оргазм. Реактивність цих

ерогенних зон є непостійною і залежить від безлічі психофізіологічних факторів. Крім того, під час близькості, на певному рівні збудження, ефективність стимуляції поверхневих зон зменшується, тоді як потреба жінки в стимуляції глибоких ерогенних зон збільшується пропорційно. Любрикація - це процес зволоження статевих шляхів жінки під час еротичної стимуляції. Під впливом переповнення кровоносних судин піхви і виділення в'язкого секрету утворюється вагінальне мастило. Великі та додаткові залози присінка виділяють 1-3 краплі секрету перед досягненням оргазму, що полегшує тривалий статевий акт шляхом зменшення тертя. Зазвичай зволоження піхви виникає протягом 10-30 секунд після початку стимуляції ерогенних зон і свідчить про готовність статевих шляхів жінки до проникнення статевого члена. Любрикація зберігається протягом всього акту спільної статевої активності та досягає піку під час оргазму, а після знижується зі зменшенням статевого збудження. Іноді зволоження триває й у фазі післяоргастичної релаксації, що свідчить про наявність залишкового збудження у жінки і характерне для мультиоргазмичних відчуттів.

Оргазм - з еволюційної точки зору, це специфічна психофізіологічна "нагорода", яку отримується при завершенні поведінкового циклу, спрямованого на збереження виду. У більшості жінок оргазм може проявлятися по-різному. Його можна описати як згладжений, куполоподібний вид розрядки, тривалістю до 20-30 секунд, але іноді спостерігаються кілька хвильових підйомів і спадів. Хвильова мультиоргазмичність має індивідуальний характер сексуальної реактивності, і оргазм у жінок відрізняється від типового пікового оргазму у чоловіків. Інтенсивність оргастичних відчуттів у жінок може варіювати навіть з одним партнером, залежно від віку, досвіду, характеру ласк, фази менструального циклу та використання контрацептивів.

1.4 Феномен сексуальності та сексуальна задоволеність

Сексуальність можна розглядати з різних сторін і різних аспектів – з погляду психології, біології, поведінки, соціальної взаємодії, культури тощо. Не можна недооцінювати вплив біологічних факторів на сексуальну сферу, потреби в сексуальній активності, сексуальне задоволення. Завдяки певним фізіологічним реакціям – приплив крові до геніталій, почастищення серцебиття тощо, ми розуміємо, що сексуально збуджені. Також, на сексуальність впливає суспільство і існуючі у ньому соціальні норми, диктуючі ті чи інші моделі поведінки. З поведінки людини, також, можна зробити висновок про норму або патологію її сексуальності. В книзі "Три трактати з сексуальної теорії" Зигмунда Фрейда, він розглядає різні аспекти сексуальної задоволеності у чоловіків і жінок. Фрейд висловлював думку, що для чоловіків сексуальне задоволення є прямо пов'язане з фізичною задоволеністю, зокрема з еякуляцією. У своїх дослідженнях він звертав увагу на сексуальні фантазії та ролі, які вони відіграють у задоволенні сексуальних потреб чоловіків.

Щодо жінок, Фрейд розглядав концепцію вагінального оргазму та кліторального оргазму. Він вважав, що жіноча сексуальна задоволеність пов'язана з різними стадіями сексуального розвитку, зокрема з фіксацією на кліторальній стадії. Фрейд також говорив про важливість емоційного зв'язку та задоволення, що впливає з ігрових ситуацій у сексуальному житті жінок.

Іншим відомим психоаналітиком, що вивчав сексуальну задоволеність, була Вілгельм Райх. У його праці "Функція оргазму" він розглядає оргазм як важливий аспект сексуальної задоволеності. Райх вважав, що енергетичні процеси в організмі під час оргазму мають значення для загального психічного та фізичного благополуччя людини.

Це лише кілька прикладів поглядів психоаналітиків на сексуальну задоволеність у чоловіків і жінок. Варто зауважити, що індивідуальні

відчуття і досвід кожної людини можуть суттєво відрізнятися. Інтерпретація та розуміння сексуальної задоволеності можуть також залежати від контексту культури, суспільства та особистих цінностей.

Також цікавим є той факт, що нашу сексуальність визначають ще й закони, прийняті в державі, які теж можуть переслідувати ті чи інші форми сексуальності, такі як збочення, гомосексуалізм, насильство тощо. Загалом визначення сексуальності в Міжнародній енциклопедії сексуальності звучить так: «Сексуальність – це рушійна сила соціальної активності людини». Вона не тільки може задовольнити фізіологічні сексуальні позиви, а й загалом збільшити задоволеність життям. З. Фрейд вважав функцією сексуальності – спонукання до пізнання та життєдіяльності. Говорив про те, що всі хвороби та неврози пов'язані з нереалізованою сексуальною енергією. Деякі вчені підходили до аналізу феномена сексуальності з боку щастя від близькості, в якому вона втілюється. Наприклад, В. Доморацький писав, що сексуальний інстинкт продовження роду, що існував колись, став гуманізований і тепер він навіть не просто задоволення сексуальної потреби, але може бути навіть трансформований в любов, що приносить справжню насолоду, що дарує партнерам близькість і сповненість. І. Кон побудував цілу ієрархію психологічних потреб, які задовольняються за допомогою сексуальності, починаючи від задоволення фізіологічних, репродуктивних потреб, переходячи до соціальних потреб – близькості, комунікації, самоствердження, і, аж до потреби компенсації за допомогою сексуальної поведінки чогось, що бракує життєдіяльності конкретного індивіда. Думаю, що немає сенсу докладно зупинятися на кожному з існуючих пунктів, головне зрозуміти, що І. Кон відводив роль сексуальності практично у всіх проявах життєдіяльності індивіда та у всіх його потребах, іноді зовсім далеких від інтиму та статевих контактів. Далі мені хочеться докладніше зупинитися саме на сексуальній задоволеності та розглянути це поняття глибше. Але перед цим важливо розібратися з тим, що є предиктором

сексуального задоволення і робить його можливим. Й Сексуальні відносини людини мають 3 функції: репродуктивну, розслаблюючу та комунікативну. Нині, коли сексуальні акти відбуваються як продовження роду, першому плані виступає функція сексуального задоволення, відсуваючи назад репродуктивну функцію. А успішне існування та виконання всіх цих функцій можливі лише за сексуального здоров'я.

Поняття «сексуальне здоров'я» можна охарактеризувати так: Комплекс біологічних, психологічних та соціальних станів, що дозволяє успішно виконувати всі функції сексуальних відносин людини. На думку дослідників, на сексуальне задоволення як позитивно, так і деструктивно може впливати безліч груп факторів, розглянемо нижче деякі з них.

Фізіологічні.

При сексуальному задоволенні дуже важливим є збіги в бажаннях і уподобаннях партнерів. Також, важливим є збіг темпераментів і потреб у сексі, в іншому випадку, виникатиме невдоволення один одним, нерозуміння, які при гіршому розкладі можуть призвести до розриву.

Особистісні.

Інстинктивні потяги, присутні у кожної людини, завдяки її особистісним характеристикам можуть реалізовуватись більш прийнятним та гідним чином. Наприклад, А. Лоуен писав про те, що секс є суто інстинктивним потягом, а любов допомагає людині відкладати розрядку цього сексуального потягу з першим зустрічним і доступним, щоб реалізувати цю розрядку з набагато бажанішим об'єктом любові. Більше того, у дослідженнях підтверджено, що сексуальне задоволення може не наступати у періоди сварок та конфліктів, як це було описано у прикладах у К. Роджерса.

Соціально-психологічні

чинники.

Саме вони мають досить сильний вплив на сексуальне задоволення. Роль у суспільстві, соціальний статус пари – все це впливає переживання сексуального задоволення. На думку К. Роджерса, дуже важливе середовище, в якому проходило становлення особистості кожного з партнерів, важливо розуміти ці норми та приймати цінності, щоб уникнути конфліктів, а на ґрунті цього й незадоволення.

Поведінкові чи технічні.

У суспільстві існує величезна кількість форм сексуальної активності, іноді вражають, дивують, викликають осуд чи заохочення. Як вже було сказано вище, смаки партнерів у сексі можуть зовсім не збігатися, один може бути більш освічений, ніж інший, у цьому випадку необхідно «навчати» Іншого та посвячувати його в таємниці задоволень та можливий варіантів сексуальних контактів. У той же час, просвітництво може йти і через батьків, хоча зараз це може багатьом здатися неприйнятним. Якщо згадати історію, то просвітництво було реалізовано за допомогою вікових традицій та підвалин, які, на жаль, на даний момент загубилися та перестали бути актуальними. Патологічні.

Це різні хвороби, які можуть просто обмежувати можливості сексуального задоволення.

Взаємозв'язок між сексуальною задоволеністю та загальним задоволенням життя є предметом інтенсивного дослідження в галузях психології, соціології та сексології. Дослідники прагнуть вивчити вплив сексуального задоволення на загальне задоволення життя та навпаки. В цьому розділі приведені цитати відомих учених, які висловлюють свої погляди на цю тему.

Згідно з Джоном Готтманом, психологом і дослідником міжособистісних відносин, "дослідження показують, що висока сексуальна задоволеність пов'язана з вищим рівнем загального задоволення життя. Сексуальність є

важливою складовою людського добробуту, і задоволення в цій сфері може впливати на загальний стан задоволеності та щастя".

Елізабет Лойбл, професор психології, вважає, що "сексуальна задоволеність є важливою складовою задоволення в інтимних відносинах та має великий вплив на загальне задоволення життям. Люди, які досвіджують задоволення в сексуальних відносинах, зазвичай мають вищі рівні щастя та задоволення у багатьох інших сферах життя".

Наукові дослідження також вказують на вплив загального задоволення життям на сексуальну задоволеність. За словами Шеріль Б. Трейсі, соціолога, "задоволеність життям і сексуальна задоволеність взаємопов'язані явища. Індивіди, які відчують загальне задоволення життям, зазвичай проявляють більшу сексуальну насолоду, мають задоволення від своїх сексуальних відносин та виявляють більшу ініціативу в сексуальних справах".

Результати досліджень підтверджують позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та загальним задоволенням життям. Висока сексуальна задоволеність сприяє підвищенню рівня щастя, загального задоволення життям та психологічного благополуччя. Крім того, сексуальна задоволеність може виступати в ролі посередника між іншими факторами, такими як задоволення від роботи чи соціальні взаємини, і загальним задоволенням життям. Це означає, що задоволеність у різних сферах життя може впливати на сексуальну задоволеність, яка, в свою чергу, впливає на загальне задоволення життям.

Ці наукові дослідження надають нам розуміння важливості підтримки сексуального задоволення та загального благополуччя для досягнення високої якості життя. Завдяки цим відкриттям можна вдосконалювати підходи до створення задоволення в сексуальних відносинах та сприяти загальному благополуччю людей.

1.5 Вербальна та невербальна сексуальна комунікація

Сексуальна комунікація, яка включає вербальну та невербальну взаємодію, відноситься до обміну інформацією про сексуальне життя. Це може охоплювати обговорення сексуальних уподобань, проблем у сексі з партнером або вираження емоцій через обличчя, які виражають задоволення. Більшість досліджень у сфері сексуальної комунікації зосереджені на ролі вербального спілкування, такого як обговорення використання презервативів, вираження сексуальних уподобань тощо. Дослідження пар показують, що більш відкрита вербальна сексуальна комунікація пов'язана з більшою задоволеністю від сексу та відносин загалом, а також меншим стресом для пар, де жінка відчуває біль під час статевого акту.

Важливо зауважити, що деякі люди можуть відчувати страх стати вразливими, неправильно зрозумілими або бути відкинутими при прямій вербальній комунікації. Дослідники виявили, що пари відчувають більше тривоги щодо сексуальних тем порівняно з несексуальними. Також виявлено, що одружені люди повідомляють про більші побоювання стосовно участі в сексуальній комунікації порівняно з тими, хто просто зустрічається, і це побоювання пов'язане з меншою кількістю вербальної комунікації з партнером. Ці результати свідчать про те, що сексуальна комунікація є складнішою від іншого виду спілкування відносин, і пари, які перебувають у тривалих відносинах, можуть бути особливо вразливі щодо спілкування на сексуальні теми. Крім того, деякі дослідники вказують, що базова сексуальна комунікація, яка відбувається поза самою сексуальною взаємодією, відрізняється від висловлення своїх побажань під час сексу, оскільки останнє пов'язане з великим ризиком, таким як страх відмови.

Наразі дуже мало досліджень присвячено сексуальній комунікації під час самої сексуальної взаємодії, яка є специфічною для цього контексту. Деякі дослідження, наприклад, дослідження змісту сексуальних розмов пар,

показують, що існують вісім унікальних тем для сексуальних розмов. Вони можуть бути індивідуалістично орієнтовані на власний сексуальний досвід та задоволення (наприклад, обговорення домінування та підпорядкування або сексуальних фантазій) або спрямовані на партнера та обмін сексуальним досвідом (наприклад, короткі висловлювання задоволення, інструкції, позитивний зворотний зв'язок про інтимність/близькість). Муталістична розмова пов'язана з більшою задоволеністю сексом та відносинами, тоді як індивідуалістична розмова пов'язана з більшою задоволеністю сексом, але не впливає на відносини. Припускається, що це може бути пов'язано з тим, що індивідуалістична розмова більше спрямована на задоволення того, хто говорить, ніж на задоволення партнера.

Також важливим аспектом є сприйнятлива чуйність партнера, яка визначається ступенем сприйняття вербальних та невербальних реакцій партнера, таких як прийняття, розуміння та турбота. Ця чуйність є ключовим компонентом тривалих і задовольняючих романтичних відносин, а також впливає на емоційні фактори, такі як знижена реакція на стрес та сильніше почуття близькості. Тому сприйнятлива чуйність партнера в сексуальній комунікації може відігравати важливу роль в ефективності комунікації та задоволенні відносинами в цілому, особливо з урахуванням почуття вразливості та страху бути відкинутим, які можуть виникати у зв'язку з сексуальною комунікацією.

Зрозуміння умов, при яких сексуальні розмови можуть бути корисними або менш корисними, надасть додатковий контекст для розуміння ролі сексуальної комунікації у сексуальному благополуччі та задоволенні відносинами осіб, що перебувають у близьких стосунках. Проблеми сексуальної комунікації можуть виникати у відносинах між партнерами і мають велике значення для здорових сексуальних відносин. Розглянемо деякі з найбільш поширених проблем сексуальної комунікації:

Недостатня комунікація: Одна з основних проблем полягає у недостатньому рівні комунікації між партнерами. Нездатність відкрито говорити про сексуальні потреби, бажання та проблеми може призводити до незрозуміння, незадоволення та конфліктів.

Неспівпадіння очікувань: Кожен партнер може мати власні очікування та уявлення про сексуальну комунікацію. Якщо ці очікування не узгоджуються, може виникнути розбіжність та розчарування. Наприклад, один партнер може бажати більшої експресії та активності, тоді як інший може бути більш здержаним або консервативним.

Сором та стриманість: Багато людей почувають сором або стриманість, коли йдеться про сексуальну комунікацію. Це може заважати виражати свої потреби, бажання та фантазії. Сором може бути пов'язаний з соціальними нормами, особистими переконаннями або негативними досвідами.

Неправильна спілкування: Іноді партнери можуть використовувати агресивні або образливі способи спілкування, які створюють напруженість та конфлікти. Невміння конструктивно висловлювати свої почуття та потреби може погіршувати якість сексуальної комунікації.

Брак емпатії та розуміння: Емпатія та розуміння є важливими елементами успішної сексуальної комунікації. Відсутність сприйняття та розуміння партнера може призводити до непорозумінь, незадоволення та віддаленості.

Сексуальна комунікація є ключовим елементом задоволення і здорових сексуальних відносин. Розуміння проблем, активна праця над ними та розвиток навичок комунікації можуть сприяти покращенню якості сексуального життя і зміцненню близькості у відносинах.

1.6 Основні проблеми прояву сексуальної комунікації

У світі існує багато обмежень, пов'язаних з вираженням своєї сексуальності. Однак спілкування на сексуальні теми, флірт, а також саморозкриття є важливими складовими сексуальної комунікації. Саморозкриття в сексуальному контексті сприяє розумінню себе та партнера, визначенню сексуальних предпочтень і має велике значення для досягнення задоволення від інтимних стосунків. Крім того, висока рівень саморозкриття пов'язаний з позитивною сексуальною взаємодією та задоволенням відносинами. Проте, для багатьох людей відкрито говорити про свої сексуальні бажання стає викликом. Сексуальність часто є темою, яку партнери уникають у відносинах. Відкриття сексуальних таємниць може призвести до вразливості, а мовчання може призвести до втрати підтримки партнера. Люди часто бояться негативної реакції або образи, коли розкривають свої сексуальні уподобання. Отже, вони зважають на ризики і наслідки розкриття своїх сексуальних бажань і думок. Саморозкриття - це спосіб розкрити інформацію про себе. Сексуальне саморозкриття впливає на характер відносин і може сприяти більш відкритому спілкуванню про кохання, інтимність, привабливість та задоволеність. Зрозуміло, що саморозкриття є важливим фактором у відносинах, особливо у романтичних парах. Дослідження показують, що обговорення сексуальних тем з партнером сприяє відкритості, чесності, близькості, розумінню та поліпшенню сексуального життя. Більше сексуального саморозкриття також приносить більше задоволення і сприяє позитивній сексуальній взаємодії. Незважаючи на це, досліджень на дану тему досить мало. Важливими факторами для сексуальної комунікації є контекстуальні чинники, які впливають на вибір розкриття або збереження сексуальних уподобань. Відносинам служить сприятливий контекст, що створює безпечне середовище для вільного обговорення інтимних бажань і думок, тоді як напружена атмосфера може заважати цьому. Чотири важливі

характеристики відносин - сприйнятлива чуйність партнера, невизначеність у відносинах, загальна якість комунікації та загальна задоволеність - впливають на сексуальну комунікацію (1). Це підкреслює важливість контексту і взаємодії відносин для вільного висловлення сексуальних уподобань.

1.7 Психологічні чинники які впливають на сексуальне задоволення

Сексуальне задоволення відіграє важливу роль у нашому житті та благополуччі. Воно є складним явищем, що залежить від багатьох факторів, включаючи фізіологічні та психологічні аспекти. є деякі психологічні фактори, які впливають на наше сексуальне задоволення. Сексуальна самооцінка: Самооцінка відіграє у нашому сексуальному задоволенні. Люди, які мають позитивну сексуальну самооцінку і приймають свою сексуальність, часто відчують задоволення в сексуальних відносинах. Прагнення розуміння та прийняття своїх тілесних та сексуальних аспектів може допомогти нам розвивати більш позитивне ставлення до себе та своєї сексуальності.

Емоційний стан: Наші емоції мають значний вплив на наше сексуальне задоволення. Стрес, тривожність та депресія можуть негативно вплинути на сексуальну функцію та задоволення. Позитивні емоції, такі як любов, прихильність та інтимний зв'язок, сприяють більш задовільному сексуальному досвіду. Важливо навчитися ефективно керувати своїми емоціями та прагнути емоційної близькості та взаєморозуміння з партнером. Сексуальні уподобання та фантазії: Кожна людина має свої унікальні сексуальні уподобання та фантазії. Ці переваги можуть відрізнятися залежно від статі, сексуальної орієнтації та індивідуальних особливостей. Важливо бути відкритим в обговоренні сексуальних уподобань з партнером і прагнути взаєморозуміння та узгодження. Позитивний і підтримуючий підхід до різноманітності сексуальних переваг сприяє задовільним сексуальним

відносинам.

Комунікація та емоційний зв'язок: Відкрита та ефективна комунікація є ключовим аспектом задовільних сексуальних стосунків. Здатність говорити про свої бажання, переваги та межі з партнером сприяє створенню емоційного зв'язку та розуміння. Комунікація також допомагає вирішувати проблеми, що виникають і конфлікти в сексуальних відносинах. Важливо створювати безпечний простір для відкритої розмови про секс і прагнути взаємної згоди. Вплив зовнішніх факторів: Сексуальне задоволення також може вплинути на зовнішні чинники, такі як культурні норми, релігійні переконання, соціальні очікування та сексуальна освіта. Важливо усвідомлювати вплив цих факторів на сексуальність та прагнути до власної автономії та автентичності у сексуальному житті. Психологічні чинники відіграють у нашому сексуальному задоволенні. Розвиток позитивної сексуальної самооцінки, емоційного благополуччя, відкритої комунікації, обліку сексуальних уподобань та уваги до впливу зовнішніх факторів допоможе нам створити більш задовільні та здорові сексуальні стосунки. Це процес, що потребує часу, зусиль та спільної роботи з партнером, але він є цінним та важливим для сексуального та емоційного благополуччя.

Висновки до першого розділу

Фізіологічні основи сексуальності чоловіків і жінок включають біологічні процеси та реакції, які відбуваються у тілі під час сексуального збудження та активності. Наприклад, у чоловіків фізіологічні основи сексуальності пов'язані з ерекцією, виділенням секрету передсіменних залоз і оргазмом, тоді як у жінок - зі станом вологості вагіни, кліторальною ерекцією та оргазмом. Розуміння цих фізіологічних процесів допомагає краще розуміти тіло і його реакції під час сексуальних взаємин.

Сексуальна комунікація включає вербальні та невербальні елементи, що передають бажання, потреби, межі і прагнення партнерів. Відкрита та ефективна комунікація в сексуальних стосунках є важливою для забезпечення взаємного розуміння і задоволення. Розглянуті проблеми, пов'язані з сексуальною комунікацією, можуть включати незгоду щодо бажань та меж, страхи висловлювати свої фантазії, недостатню чіткість у вираженні потреб і труднощі у сприйнятті невербальних сигналів. Розвиток навичок сексуальної комунікації може покращити якість сексуального задоволення та збільшити інтимність у стосунках.

Психологічні чинники, такі як самооцінка, емоційний стан, страхи та переконання, можуть впливати на сексуальне задоволення. Наприклад, низька самооцінка може заважати відкритому вираженню своїх бажань, а страхи або переконання можуть створювати стресові ситуації, що негативно впливають на сексуальну задоволеність. Розуміння і управління цими психологічними чинниками можуть допомогти партнерам розв'язати проблеми і покращити якість їхніх стосунків.

Гендерні ролі та стереотипи також впливають на сприйняття та вираження сексуального задоволення. Суспільні очікування, що пов'язані з роллю чоловіка або жінки, можуть визначати, яким чином люди сприймають сексуальність і виражають свої бажання. Наприклад, жінкам може бути накладено стереотип про пасивність або неактивність в сексуальній сфері, тоді як чоловікам може бути важко виражати свою вразливість або недостаток сексуального бажання через суспільні очікування. Розуміння впливу гендерних ролей та стереотипів допомагає розширити свідомість і створити більш рівноправні та задоволені стосунки.

Усі ці аспекти - фізіологічні основи, сексуальна комунікація, психологічні фактори і гендерні ролі - взаємодіють між собою, створюючи складну

мережу, яка впливає на сексуальне задоволення людей. Розуміння цих взаємозв'язків допомагає створювати свідомі, взаєморозуміючі та задоволені стосунки в сексуальній сфері.

РОЗДІЛ 2. ДИЗАЙН ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Методичне забезпечення

Наукові дослідження відіграють ключову роль у розвитку знань у різних галузях. Це процес, який сприяє відкриттям нових фактів, розумінню складних явищ та розробці інноваційних рішень. У рамках нашого дослідження ми ретельно вивчили особливості сексуальної комунікації.

Одним з ключових аспектів наукового дослідження є методологія, яка використовується для збору та аналізу даних. У цьому дослідженні ми застосовували ряд методик та підходів, щоб дослідити особливості сексуальної задоволеності у чоловіків і жінок, та її вплив на якість життя. У науковій роботі використовувалися такі методики, як: Сексуальна Формула Жінки (СФЖ) та Сексуальна Формула Чоловіка (СФЧ), які застосовуються для попередньої оцінки сексуальних проявів у жінок та чоловіків відповідно. Ці інструменти включають спеціально розроблені опитувальники. Вони складаються із 9 основних розділів, позначених римськими цифрами. Респонденти надають відповіді, що позначені числами від 0 до 4.

Після прочитання кожного затвердження опитувальника, респонденти вказують цифру, що найбільше відповідає їх поточному стану. Цифри 0, 1 і 2 відображають різні ступені зниження статевої функції, тоді як цифра 3 відображає середньостатистичну норму. Цифра 4, своєю чергою, свідчить про сильну статево конституцію в жінок чи чоловіків.

Результати, отримані у вигляді цієї формули, відбивають стан сексуальної сфери респондента. Вони пов'язані з конституційними особливостями, наявністю або відсутністю статевої дисфункції, а також характером взаємин із партнером та його сексуальною активністю. Наступною обраною нами методикою є Linda Berg-Cross Sexual Satisfaction

Questionnaire, також відомий як Опитувальник сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос. Цей інструмент розроблений для вимірювання рівня сексуальної задоволеності у людей і має стандартизований набір питань, спрямованих на оцінку різних аспектів сексуального досвіду та задоволеності.

Головна мета даного опитувальника полягає у вимірюванні індивідуального почуття задоволеності у сексуальних відносинах та оцінці факторів, що впливають на це почуття. Його склад включає питання, які стосуються різних аспектів, таких як сексуальне бажання, збудження, досягнення оргазму, рівень комунікації у сексуальних відносинах, задоволеність партнером та загальна сексуальна задоволеність. Учасники оцінюють кожен аспект за допомогою шкали, яка відображає рівень задоволеності, зазвичай від "дуже незадоволений" до "дуже задоволений". Результати опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос дозволяють отримати кількісну оцінку сексуальної задоволеності, виявити області, які потребують уваги та роботи, а також відстежувати зміни у рівні задоволеності з часом. Опитувальник є об'єктивно стандартизованим, що дозволяє отримати об'єктивні результати. Він має чіткі питання та шкалу оцінок, що сприяє консистентності і однозначності вимірювання сексуальної задоволеності. Більш того опитувальник охоплює різноманітні аспекти сексуального досвіду та задоволеності, включаючи сексуальне бажання, збудження, досягнення оргазму, якість комунікації у сексуальних відносинах та задоволеність партнером. Це дозволяє отримати комплексне уявлення про сексуальну задоволеність та ідентифікувати її різні аспекти. Також результати опитувальника можуть піддані кількісному аналізу, що дозволяє отримати числові дані та провести статистичні обробки. Це дозволяє порівнювати результати між групами, відстежувати зміни в часі та здійснювати більш точні порівняння між учасниками дослідження.

Ще одна неменьш важлива методика яку ми використали у дослідженні була запропонована Сандрою Бем, методика "Маскулінність-фемінінність" є

психологічним інструментом, який використовується для вимірювання і вивчення сприйняття та вираження традиційно чоловічих (маскулінних) і жіночих (фемінінних) характеристик у особистості. Цей інструмент широко застосовується у гендерних дослідженнях, соціальній психології та інших галузях, які вивчають питання, пов'язані зі статтю та стереотипами.

Основною метою методики "Маскулінність-фемінінність" є оцінка того, як особи сприймають і виражають певні атрибути та поведінкові характеристики, пов'язані з чоловічою та жіночою статтю. Ця методика базується на припущенні, що маскулінність і фемінінність є двома незалежними та континуальними вимірами, а не протилежностями один одному.

У наукових роботах, які використовують методику "Маскулінність-фемінінність", зазвичай застосовують стандартизовані опитувальники або шкали, розроблені на основі концепції маскулінності та фемінінності. Вони включають набір тверджень або питань, на які досліджувані відповідають, вказуючи ступінь своєї згоди або вподобання.

Приклади питань, що використовуються в таких опитуваннях:

- "Мені подобається керувати іншими людьми" (маскулінне твердження)
- "Я почуваюся комфортно, дбаючи про інших людей" (фемінінне твердження)
- "Мені подобається займатися фізичними вправами" (маскулінне твердження)
- "Я вважаю за краще бути м'яким і чутливим" (фемінінне твердження)

Досліджувані оцінюють ступінь своєї згоди з кожним твердженням, використовуючи шкалу від 1 до 7, де 1 - "повністю не згоден", а 7 - "повністю згоден". На основі відповідей будується профіль маскулінності та фемінінності кожної особи.

За допомогою отриманих даних можна визначити, наскільки особа схильна до маскулінності, фемінінності або знаходиться десь посередині

(андроґінність). Андроґінні особи характеризуються вираженістю як чоловічих, так і жіночих рис.

Методика "Маскулінність-фемінінність" допомагає дослідникам вивчати різниці в сприйнятті та вираженні гендерних ролей та їх вплив на поведінку і психологічне благополуччя. Вона також може використовуватися для вивчення впливу культурних та соціальних факторів на формування гендерної ідентичності та стереотипів.

Одним з найважливіших інструментів у дослідженні став опитувальник установок щодо сексу Г. Айзенка (Eysenck Inventory of Attitudes to Sex, EIAS) є інструментом, який використовується для вивчення ставлення та установок людей щодо сексу. Його ціль полягає в вимірюванні переконань, цінностей та оцінок, які люди мають щодо сексуальності.

Опитувальник складається з набору запитань, які стосуються різних аспектів сексу. Ці запитання можуть стосуватися сексуальних відносин, моралі, орієнтації, гендерної ролі, сексуального задоволення та інших аспектів сексуального життя. Особа, яка проходить опитування, повинна відповісти на запитання, вказавши свою згоду або незгоду з конкретними твердженнями.

Наприклад, запитання можуть мати такий вигляд:

- "Секс перед шлюбом є неприйнятним" - особа вибирає ступінь своєї згоди з цим твердженням.
- "Однопола орієнтація є прийнятною" - особа виражає свою згоду або незгоду з цим твердженням.
- "Мастурбація є нормальною та здоровою формою сексуального задоволення" - особа оцінює свою згоду з даною думкою.
- Шкала відповідей може включати варіанти відповідей від "повністю згоден" до "повністю не згоден" або подібний діапазон.

Отримані відповіді аналізуються для побудови профілю ставлень особи щодо сексу. Цей профіль може вказувати на його консервативність або ліберальність у питаннях сексуальності. Наприклад, високі показники згоди з консервативними твердженнями можуть свідчити про традиційні переконання та більш обмежене ставлення до сексуальних питань. З іншого боку, високі показники згоди з ліберальними твердженнями можуть вказувати на відкрите та толерантне ставлення до сексуальності. Усього виділяється 11 шкал:

1. Дозволеність (Permissiveness) – ця шкала оцінює рівень ставлення до сексу. Високий бал за шкалою говорить про те, що людина ставиться до сексу сучасно, легко, як на задоволення, не дотримується консервативних, старомодних поглядів. Низький бал за шкалою говорить прямо про протилежне – тут демонструється дуже серйозне ставлення до статевих зв'язків та ненаступність будь-якої аморальності.
2. Реалізованість (Satisfaction) - шкала оцінює рівень сексуальної задоволеності людини своїм сексуальним життям нині. Реалізованість у сексі – це високий бал за шкалою та задоволеність. Низький бал – це, відповідно, нереалізованість та розчарування у сексуальній сфері відносин, партнері, собі.
3. Сексуальна невротичність (Neurotic sex) - розбалансованість, чи функціональні зрушення, у поведінці людини, засновані на сексуальній незадоволеності. Людям, які отримали високі бали за цією шкалою, складно контролювати та придушувати свої імпульси, вони стурбовані різними проблемами, пов'язаними з інтимним життям, ці думки часто займають їхні уми і тим самим приносять багато проблем.
4. Знеособлений секс (Impersonal sex) - тенденція розглядати партнера лише як об'єкт для сексуального задоволення, не звертаючи увагу на саму особистість людини, не бачачи її автентичності і не прагнучи увійти з партнером у значний особистісний зв'язок.
5. Порнографія (Pornography) – задоволення від перегляду фотографій, фільмів, у яких фігурують оголені люди, і навіть схильність до споглядання

того, як інші кохаються. Високий бал за шкалою схвалює, низький – люди вважають порнографію неприйнятною.

6. Сексуальна сором'язливість (Sexual shyness) – Високий бал за шкалою говорить про внутрішню закритість людини до сексуальних розмов та актів, вона відчувається некомфортно, нервово у стосунках із протилежною статтю. Низький бал вказує на набагато більше бажання брати участь у сексуальних стосунках.

7. Цнотливість (Prudishness) – Високі бали характеризують людей, які максимально утримуються від усього, що пов'язано з сексом. Низькі демонструють відкритість у цій сфері життя.

8. Огида до сексу (Sexual disgust) - Високі бали за шкалою говорять про те, що людям огидний секс сам по собі, навіть нормальні види сексу, якими вони займаються з партнером, викликають негативні емоції. Низький бал вказує більш «здорову» установку.

9. Сексуальна збудливість (Sexual excitement) – висока сексуальна чутливість, те, з якою швидкістю люди можуть збудитися. Високі бали говорять про швидке і нескладне збудження, низькі – про повільне, тут потрібна безліч додаткових заходів, щоб порушити тіло.

10. Фізичний секс (Physical sex) - прагнення реального статевого контакту. Люди з високими балами за цією шкалою віддають сексу ключове місце як у житті, так і у відносинах із партнером, для них головне – бути на висоті у ліжку. Низькі бали означають протилежне.

11. Агресивний секс (Agressive sex) - схильність до жорсткого сексу, приниження партнера в ліжку, домінування. Люди, які набрали високі бали за цією шкалою, часто відчувають подібні бажання. Низький бал набирають ті, кого такі думки відвідують набагато рідше. А також, 3 субшкали: Сексуальне лібідо - вимірює силу сексуального потягу випробуваного шляхом інтеграції результатів за шкалами дозволеність, сексуальна збудливість, порнографія, знеособлений і фізичний секс. Сексуальна задоволеність – негативно корелює зі шкалою «Сексуальної лібідо» і є також комбінованою шкалою з

реалізованості, сексуальної невротичності, сексуальної сором'язливості, цнотливості та відрази до сексу. Люди можуть бути повністю сексуально задоволені своїм життям за низького рівня лібідо, і, навпаки, відчуваючи постійну потребу в сексі і постійно задовольняючи її, почуватися сексуально незадоволеними.

Маскулінність – Фемінінність - високий бал за цією шкалою означає, що у сексуальних питаннях людина відповідає образу типового нашого суспільства чоловіки, чи типовому образу жінки. Ми обрали цю методика тому, що, на наш погляд, саме вона найбільше підходить до задуму дослідження – виявлення зв'язку сексуальної задоволеності та екзистенційної виконаності.

Використання EIAS у дослідженні сексу дозволяє краще розуміти відношення та установки людей щодо сексу.

І нарешті методика діагностики міжособистісних відносин "Ліра" (LIRRA) яка є інструментом, що використовується для вивчення та оцінки міжособистісних взаємин між людьми. Її ціль полягає у виявленні та аналізі різних аспектів міжособистісних стосунків, що можуть впливати на взаємодію та спілкування між індивідами.

Ця методика може бути пов'язана з темою особливостей сексуального задоволення у чоловіків і жінок, оскільки міжособистісні відносини мають значний вплив на сексуальну сферу життя людей. "Ліра" дозволяє оцінити різні аспекти міжособистісних стосунків, що можуть мати важливе значення для задоволення у сексуальних взаєминах.

Наприклад, емоційна близькість, один з аспектів, що вивчаються методикою "Ліра", може впливати на рівень задоволення сексуальним життям. Високий рівень емоційної зближеності та інтимності між партнерами може сприяти більш глибокому та задоволеному взаєморозумінню у сексуальних стосунках.

Крім того, комунікація, інший аспект, вивчений методикою "Ліра", також є ключовим фактором у досягненні задоволення в сексуальних

взаєминах. Ефективна комунікація між партнерами дозволяє відкрито висловлювати свої потреби та бажання, розуміти й підтримувати іншу особу. Це може стимулювати створення сприятливої сексуальної атмосфери та досягнення більшого задоволення у сексуальних відносинах.

Методика "Ліра" також дозволяє вивчати конфлікти в міжособистісних стосунках, що можуть мати вплив на сексуальну сферу життя. Розуміння стилю вирішення конфліктів та наявності конфліктів у партнерських відносинах допомагає ідентифікувати можливі проблеми та розробляти стратегії їх подолання, що може впливати на якість сексуальних взаємин.

Таким чином, методика "Ліра" надає засоби для оцінки міжособистісних відносин, які можуть впливати на сексуальне задоволення у чоловіків і жінок. Вона дозволяє вивчати такі аспекти, як емоційна близькість, комунікація, конфлікти та інші, які можуть мати значення для задоволення в сексуальних відносинах. Результати, отримані за допомогою цієї методики, можуть використовуватися для розробки практичних рекомендацій з поліпшення сексуального задоволення та взаєморозуміння між партнерами.

Включення обраних методик, таких як "Опитувальник для попередньої оцінки стану сексуальної сфери чоловіка та жінки", "Опитувальник сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос", "Опитувальник Бема" та "Методика діагностики міжособистісних відносин Лірі", у нашу наукову роботу на тему "особливості і проблеми сексуальної задоволеності у чоловіків і жінок" може мати кілька корисних аспектів.

По-перше, ці методики дозволять нам зібрати об'єктивні дані про сексуальну задоволеність, статеву рольову ідентифікацію та установки щодо сексу в чоловіків і жінок. Вони надають систематичний підхід до збору і оцінки даних, що дозволить нам отримати обґрунтовані результати та порівняти їх з іншими дослідженнями.

По-друге, ці методики можуть виявити особливості та проблеми, пов'язані з сексуальною задоволеністю учасників, такі як низький рівень задоволення, стереотипні установки щодо сексу або проблеми у

міжособистісних відносинах, що можуть впливати на сексуальну задоволеність. Це може стати основою для глибшого аналізу та розуміння цих проблем і для розробки рекомендацій щодо поліпшення сексуального задоволення.

По-третє, використання цих методик дає нашій науковій роботі наукову підтримку, оскільки вони мають науково обґрунтовану базу і широке застосування в психологічних дослідженнях. Це сприяє вірогідності та достовірності отриманих результатів.

У підсумку, включення обраних методик допоможе нам отримати систематичну та об'єктивну інформацію про особливості та проблеми сексуальної задоволеності у чоловіків і жінок. Це дозволить нам провести детальний аналіз цих аспектів і запропонувати практичні рекомендації для поліпшення сексуального задоволення і розвитку здорових міжособистісних відносин.

2.2 Характеристика групи

У дослідженні були залучені чоловіки та жінки віком до 50 років, що сприяло отриманню репрезентативної вибірки для аналізу сексуальної задоволеності. Кожен учасник проходив анонімне опитування, забезпечуючи конфіденційність і високу довірливість даних. Важливою передумовою участі було зобов'язання респондентів бути щирими та відвертими, що є ключовим елементом для досягнення достовірних результатів.

Для збору даних була розроблена анкета, яка включала питання, спрямовані на вивчення сексуального досвіду та задоволеності учасників. Крім зазначених раніше питань, дослідники також додали додаткові запитання, що допомагали розширити розуміння сексуального задоволення. Зокрема, учасники були запитані про наявність сексуальних фантазій, задоволеність своїм виглядом під час сексуальних активностей, способи досягнення оргазму та чинники, які сприяють або перешкоджають

сексуальній

задоволеності.

Насамперед респондентам була представлена анкета, яка включала в себе важливі для наукової роботи питання, такі як:

1. Стать

2. Вік

3. Чи можете ви вільно і відверто говорити про свої сексуальні бажання? (Оцініть за шкалою від 1-5)

4. Чи задоволені ви якістю ваших статевих контактів? (Оцініть за шкалою від 1-5)

5. Чи є у вас особливі переваги у сексі? (Оцініть за шкалою від 1-5)

6. Чи вдається вам реалізовувати ваші особливі переваги? (Оцініть за шкалою від 1-5)

7. Чи залежить ваше задоволення життям, від сексуальної задоволеності?

Вибірка складалась зі 100 досліджуваних, 50 жінок та 50 чоловіків, віком від 21 до 43 років.

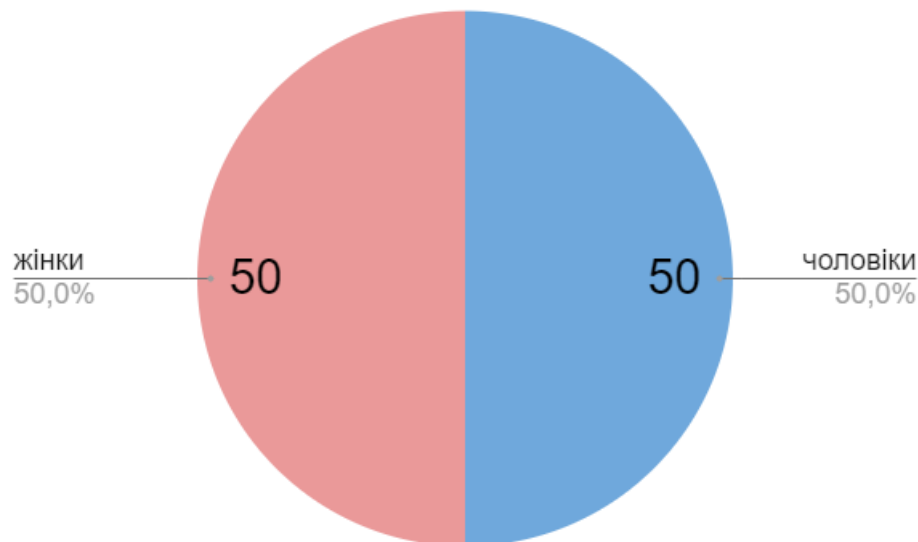

Рис.2.1. Розподіл вибірки за статтю

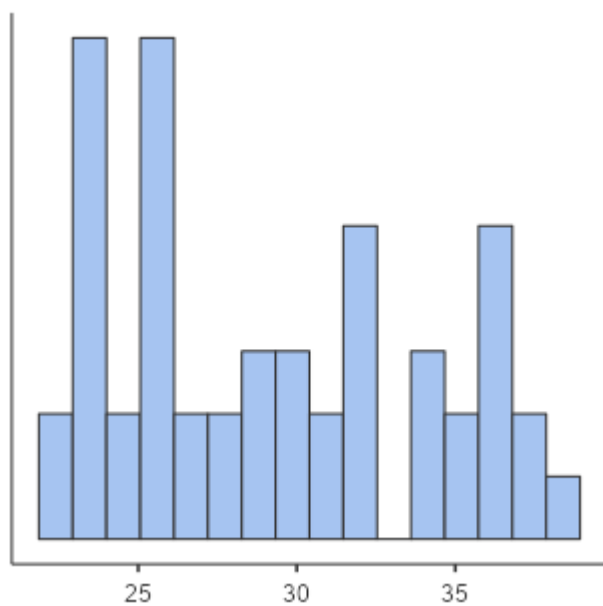

Рис.2.2 Гістограма за віком на групі чоловіків

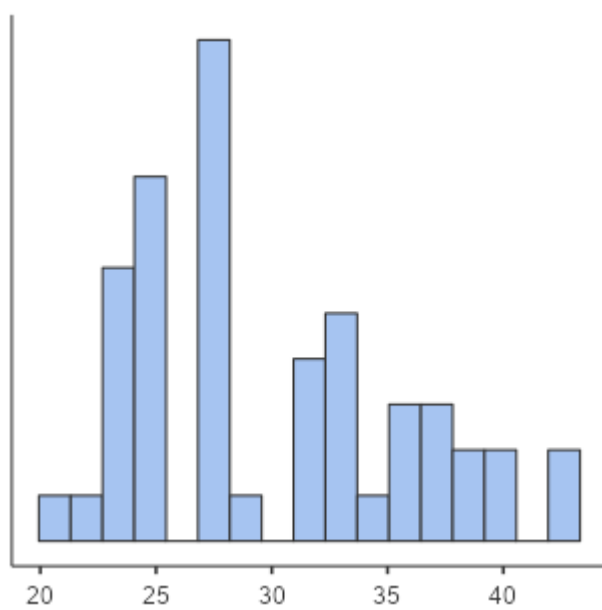

Рис.2.3. Гістограма за віком на групі жінок

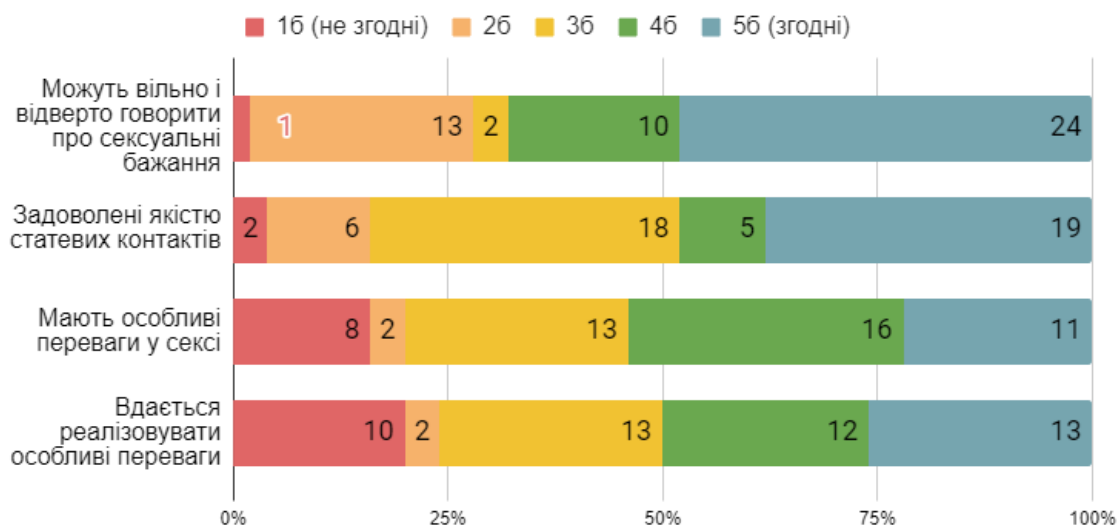

Рис.2.4. Розподіл вибірки за відповідями на анкетні питання на групі чоловіків

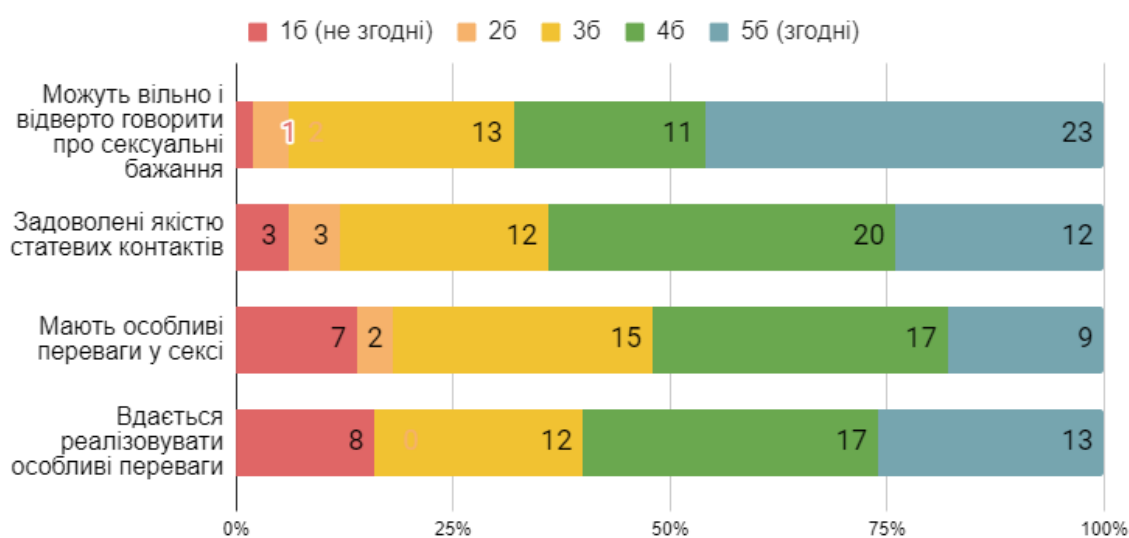

Рис.2.5. Розподіл вибірки за відповідями на анкетні питання на групі жінок

Рис.2.6. Розподіл за відповідями на питання «Чи залежить ваше задоволення життям від сексуальної задоволеності?» в групі чоловіків та жінок

Висновки до другого розділу

У даному дослідженні було застосовано кілька опитувальників для оцінки рівня сексуальної задоволеності та виявлення особливостей у статеворольовій ідентифікації. Опитувальник сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос дозволив оцінити загальний рівень задоволення учасників від їхньої сексуальної сфери. Результати цього опитувальника вказали на наявність певних проблем і варіацій у рівні сексуального задоволення учасників дослідження. Опитувальник Бем був використаний для виявлення статевих ролей і стереотипів, що пов'язані зі статевою ідентифікацією. Це дозволило встановити, наскільки учасники дослідження відповідають традиційним уявленням про чоловічу або жіночу поведінку.

Опитувальник установок щодо сексу Г. Айзенка був використаний для оцінки особистісних відношень до сексуальної сфери. Результати цього опитувальника надали інформацію про особливості установок та налаштувань учасників щодо сексу.

Нарешті, методика діагностики міжособистісних відносин Лірі була

використана для вивчення взаємин між партнерами у сексуальній сфері. Це дозволило виявити деякі взаємини, що можуть впливати на рівень сексуального задоволення у партнерів.

В результаті дослідження було встановлено, що сексуальне задоволення у чоловіків і жінок має свої особливості та проблеми. Рівень задоволення може варіюватись в залежності від індивідуальних установок, статевих ролей та міжособистісних відносин. Ці результати наголошують на важливості подальшого дослідження та розвитку підходів до поліпшення сексуального задоволення і статевих взаємин у сучасному суспільстві.

РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

3.1 Відмінності у сексуальній задоволеності, статевій конституції та установкам про секс серед чоловіків та жінок

Оскільки одна з основних задач нашої роботи – дослідити рівень сексуальної задоволеності в залежності від статі та в цілому особливості досліджуваних в рамках обраних нами методик, в першу чергу ми здійснили порівняння чоловіків та жінок.

При перевірці гіпотез про середні не було встановлено відмінності між чоловіками та жінками за шкалою сексуальної задоволеності, проте було встановлено відмінність за шкалою сексуальна формула.

Табл.3.1

Перевірка гіпотез про середні для опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери в групі жінок та чоловіків

	Критерій	Стати стика	р- рівень	Альтернативн а гіпотеза
Сексуальна задоволеність	U критерій Манна-Уїтні	1156	0. 519	жінки \neq чоловіки
Сексуальна формула	U критерій Манна-Уїтні	600	< .001	жінки \neq чоловіки

Як бачимо з коробкових діаграм, жінки мають вищий рівень за шкалою сексуальної формули ніж чоловіки.

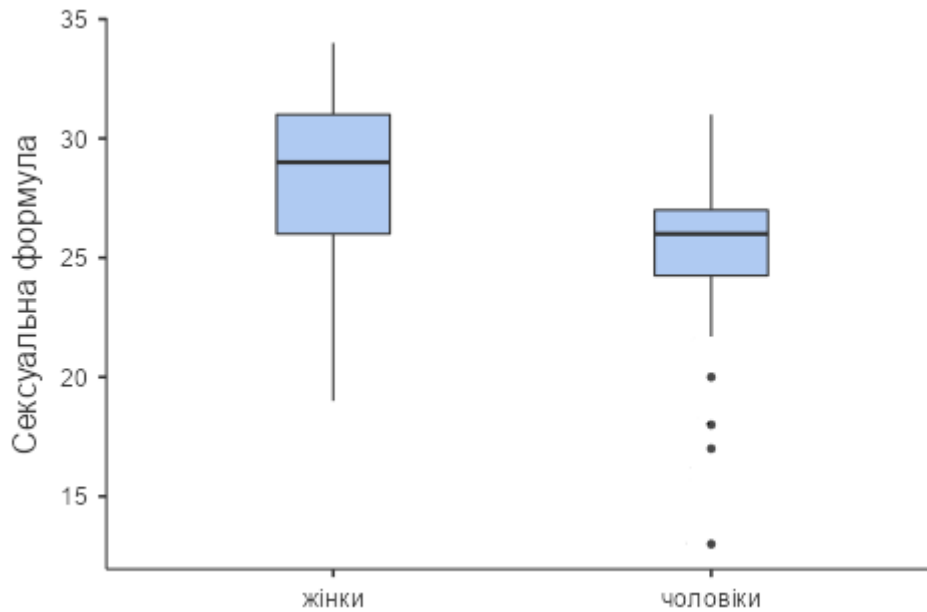

Рис.3.1. Коробкові діаграми для шкали Сексуальна формула в групі жінок та чоловіків.

Досліджуючи відмінності між жінками та чоловіками за шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка, було встановлено, що групи розрізняються за шкалами: Сексуальна невротичність, Знеособлений секс, Порнографія, Сексуальна збудливість, Сексуальне лібідо та Маскуліність-Фемінінність.

Спираючись на аналіз даних показник сексуальної невротичності був порівняно вищий у чоловіків, ніж у жінок. У чоловіків спостерігається негативна залежність між сексуальною невротичністю та іншими аспектами сексуальності, але ця залежність є досить слабкою. З іншого боку, у жінок не спостерігається такої вираженої залежності між сексуальною невротичністю та іншими аспектами сексуальності.

Основний висновок полягає в тому, що чоловіки можуть мати більшу схильність до сексуальної невротичності, а саме їм може бути складно контролювати або придушувати свої імпульси, вони легко приходять в сум'яття або засмучуються через свої власні думки або вчинки, так само виникають думки пов'язані з якимись проблемами, пов'язаними з сексом, і наскільки добре він пройшов.

За результатами дослідження, у чоловіків спостерігається позитивна залежність між знеособленим сексом і деякими аспектами сексуальності. Це означає, що чоловіки, які більше віддають перевагу знеособленому сексу, можуть мати більшу сексуальну збудливість, фізичний секс та сексуальну задоволеність. Можна зробити висновок, що у чоловіків знеособлений секс має сильніший зв'язок з деякими аспектами сексуальності, такими як сексуальна збудливість, фізичний секс та сексуальна задоволеність. В той же час, у жінок цей зв'язок є менш вираженим і не має такої значимості для інших аспектів сексуальності.

Так само невелика але різниця виявилася між чоловіками та жінками у показнику «Порнографія» де у чоловіків ці показники виявилися трохи більшими, ніж у жінок. Шкала порнографії виявляє те, що деякі чоловіки більш сильніше отримують задоволення від зображень або фотографій які зображують сексуальні сюжетів, слів, але варто зазначити що цей показник не сильно відрізняється з жіночим. Підсумовуючи, це означає, що висока витрата часу на перегляд порнографії може впливати на зменшення сексуальної задоволеності у чоловіків і жінок, в той час як у чоловіків візуальна або словесне зображення сексуальних фантазій або сцен, може підвищити рівень збудженості.

Сексуальна збудливість підвищена саме у чоловіків, а це означає що їм прийти до стану збудження легше ніж жінкам. Проте у жінок цей фактор виражений трошки менше, тобто, для них потрібен певний ряд умов для збудження.

Табл.3.2.

**Перевірка гіпотез про середні для шкал опитувальника установок
до сексу Айзенка в групі жінок та чоловіків**

	Критерій	Стати стика	р- рівень	Альтернативн а гіпотеза
Дозволеність	U критерій Манна-Уїтні	973	0. 055	жінки ≠ чоловіки
Реалізованість	U критерій Манна-Уїтні	1188	0. 668	жінки ≠ чоловіки
Сексуальна невротичність	U критерій Манна-Уїтні	960	0. 044	жінки ≠ чоловіки
Знеособлений секс	U критерій Манна-Уїтні	798	0. 002	жінки ≠ чоловіки
Порнографія	U критерій Манна-Уїтні	871	0. 009	жінки ≠ чоловіки
Сексуальна сором'язливість	U критерій Манна-Уїтні	1227	0. 869	жінки ≠ чоловіки
Цнотливість	U критерій Манна-Уїтні	1087	0. 252	жінки ≠ чоловіки
Відраза до сексу	U критерій Манна-Уїтні	1106	0. 310	жінки ≠ чоловіки
Сексуальна збудливість	U критерій Манна-Уїтні	684	< .001	жінки ≠ чоловіки
Фізичний секс	U критерій Манна-Уїтні	1203	0. 746	жінки ≠ чоловіки
Агресивний секс	U критерій Манна-Уїтні	1046	0. 153	жінки ≠ чоловіки
Сексуальне	U критерій	675	<	жінки ≠

лібідо	Манна-Уїтні		.001	чоловіки
Сексуальна задоволеність (2)	U критерій Манна-Уїтні	1189	0. 676	жінки ≠ чоловіки
Маскулінність-Фемінінність	U критерій Манна-Уїтні	580	< .001	жінки ≠ чоловіки

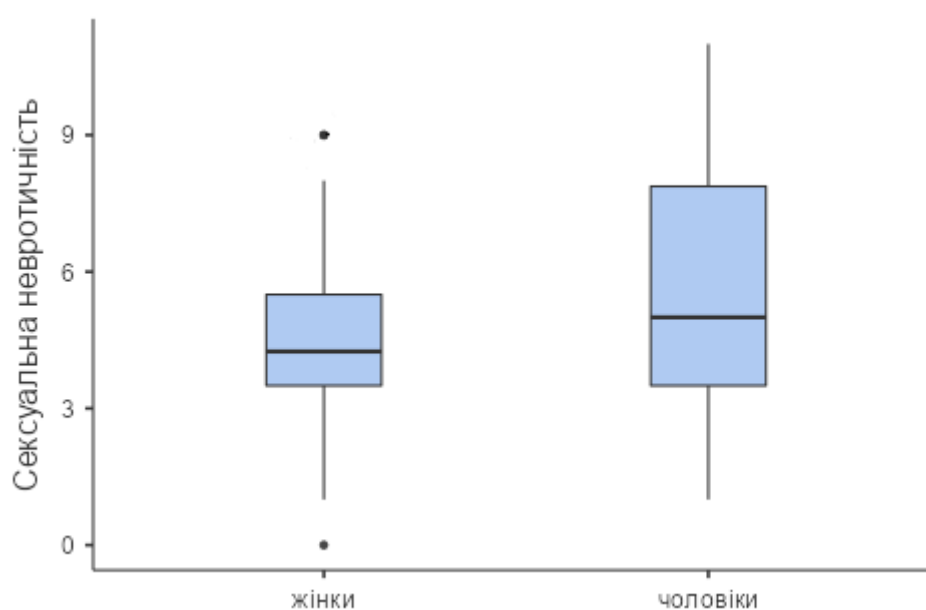

Рис.3.2. Коробкові діаграми за шкалою Сексуальна невротичність в групі жінок та чоловіків

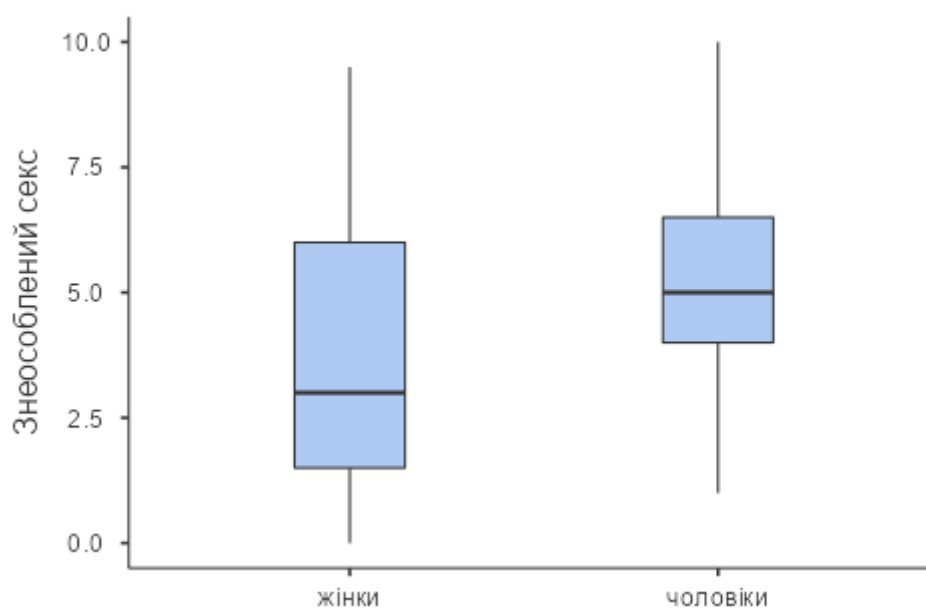

Рис.3.3. Коробкові діаграми за шкалою Знеособлений секс в групі жінок та чоловіків

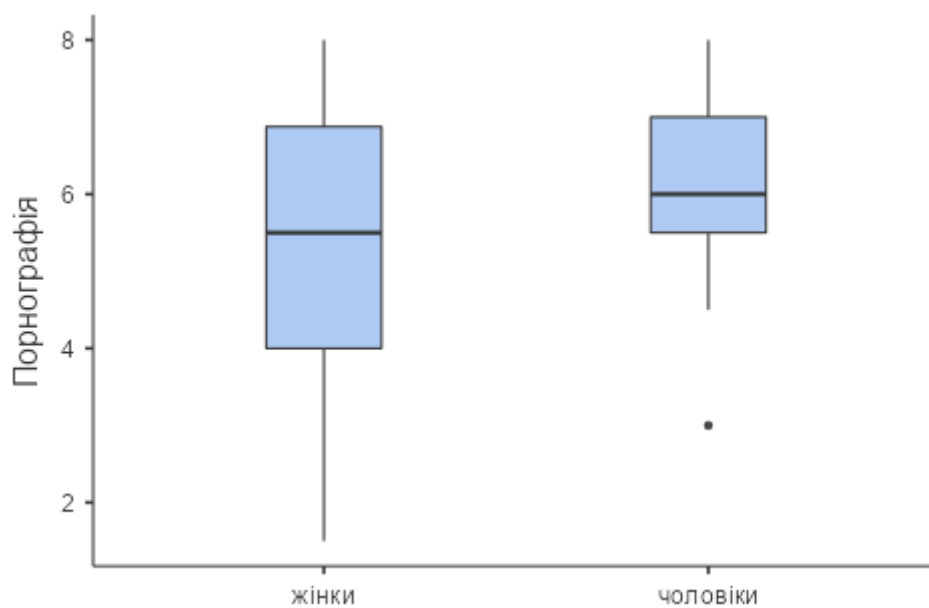

Рис.3.4. Коробкові діаграми за шкалою Порнографія в групі жінок та чоловіків

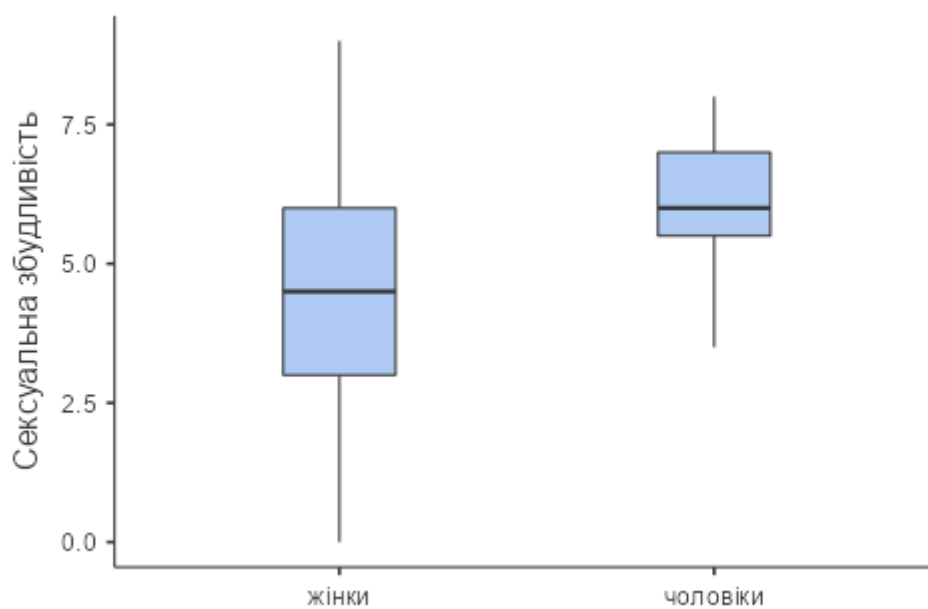

Рис.3.5. Коробкові діаграми за шкалою Сексуальна збудливість в групі жінок та чоловіків

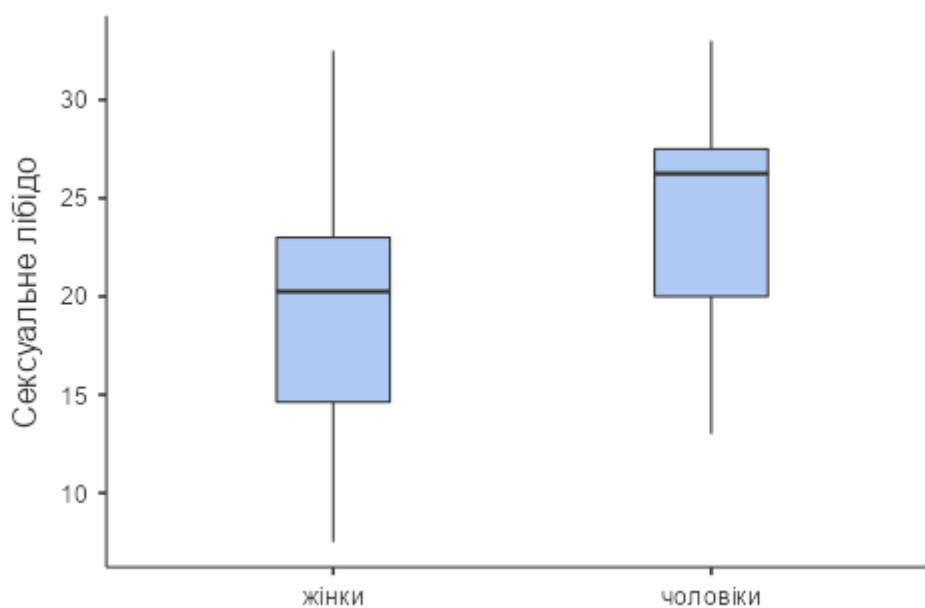

Рис.3.6. Коробкові діаграми за шкалою Сексуальне лібідо в групі жінок та чоловіків

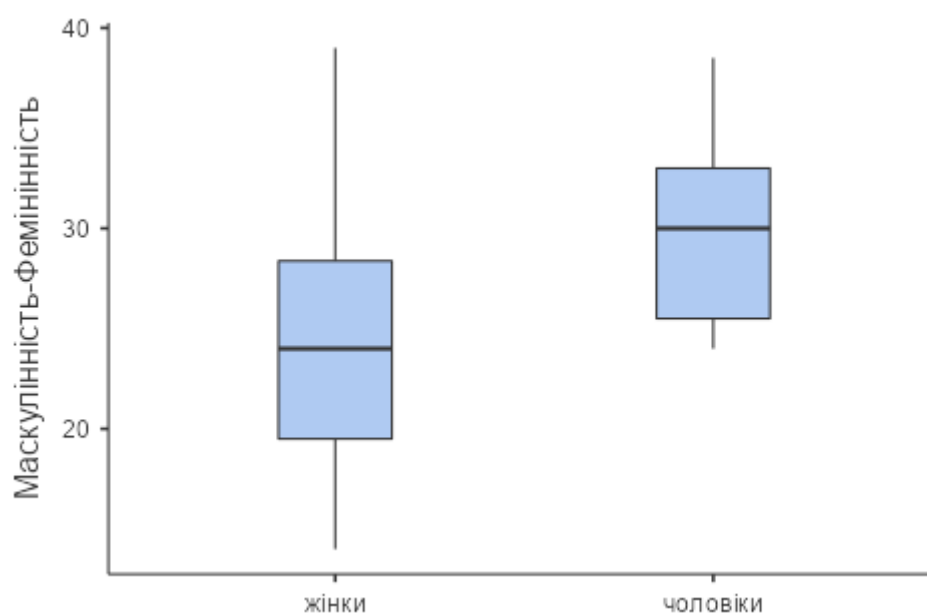

Рис.3.7. Коробкові діаграми за шкалою Маскулінність-фемінність в групі жінок та чоловіків

3.2 Взаємозв'язки сексуального задоволення та стану сексуальної сфери у чоловіків та жінок з особистісними рисами, установками та стосунками

В подальшому ми перейшли до вивчення чинників, що впливають на сексуальне задоволення та стан сексуальної сфери, окремо у чоловіків та жінок, та порівняння їх між собою.

На групі чоловіків не було встановлено кореляції між сексуальною задоволеністю та сексуальною формулою (коэф. Спірмена = 0.243, $p = 0.088$). Втім оскільки p -значення досить низьке ($p = 0.088$), можемо припустити, що на більшій вибірці ця відмінність була б встановлена.

Разом з тим, на вибірці жінок позитивна кореляції між сексуальною задоволеністю та сексуальною формулою вже встановлена (коэф. Спірмена = 0.577 ***, $p < .001$), тобто чим вища сексуальна формула, тим вища сексуальна задоволеність у жінок.

Досліджуючи кореляційні зв'язки зі шкалами методики "Маскулінність-фемінність" на групі чоловіків було встановлено:

- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалою Маскулінність
- Сексуальна формула негативно корелює зі шкалою Фемінність.

Табл.3.3.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери зі шкалами методики "Маскулінність-фемінність" Сандри Бем (чоловіки)

		Сексуальна задоволеність	Сексуальна формула
Сексуальна формула	коэф. Спірмена	0.243	—
	p	0.088	—
Маскулінність	коэф.	0.597 ***	0.105

	Спірмена		
	р	< .001	0.469
Фемінність	коэф. Спірмена	-0.072	-0.357 *

Досліджуючи кореляційні зв'язки зі шкалами методики "Маскулінність-фемінність" на групі жінок були встановлені ті самі кореляційні зв'язки зі шкалою сексуальної задоволеності, що й на групі чоловіків:

- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалою Маскулінність;

Зі шкалою сексуальної формули були встановлені дещо інші зв'язки:

- Сексуальна формула позитивно корелює зі шкалою Маскулінність.

Табл.3.4.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери зі шкалами методики "Маскулінність-фемінність"

Сандри Бем (жінки)

		Сексуальна задоволеність	Сексуальна формула
Сексуальна формула	коэф. Спірмена	0.577 ***	—
	р	< .001	—
Маскулінність	коэф. Спірмена	0.383 **	0.339 *
	р	0.006	0.016
Фемінність	коэф.	-0.219	-0.031

	Спірмена		
	p	0.127	0.829

Загалом, порівнюючи ці показники між жінками і чоловіками, можна зробити такі висновки:

У жінок спостерігається сильний позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та маскулінністю, а також слабкий негативний зв'язок з фемінністю.

У чоловіків спостерігається менш виражений позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та маскулінністю, а з фемінністю зв'язок слабкий.

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної задоволеності зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка на групі чоловіків, було встановлено:

- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалами: Реалізованість та Сексуальна задоволеність опитувальника установок до сексу;
- Сексуальна задоволеність негативно корелює зі шкалами: Сексуальна невротичність, Порнографія та Агресивний секс.

Сексуальна задоволеність має сильний позитивний зв'язок з реалізованістю, що означає, що чоловіки, які більше реалізують свої сексуальні бажання, мають вищий рівень сексуальної задоволеності.

Є слабкий позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та сексуальною збудливістю, що свідчить про те, що особи з вищим рівнем сексуальної збудливості також можуть відчувати більшу сексуальну задоволеність.

Слабкий негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та сексуальною невротичністю. Це означає, що особи, які мають менше

сексуальних невротичних ознак, можуть демонструвати більший рівень сексуальної задоволеності.

Є помірний негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та агресивним сексом, що вказує на те, що особи, які менше виявляють агресивний сексуальний парадокс, можуть досвіджувати більшу сексуальну задоволеність.

Виявлено помірний негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та споживанням порнографії, що означає, що особи, які менше споживають порнографію, можуть відчувати більшу сексуальну задоволеність.

Є високий позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та сексуальною задоволеністю (2). Це означає, що особи, які виявляють більшу сексуальну задоволеність, також можуть відчувати вищий рівень загальної сексуальної задоволеності.

Немає значущого зв'язку між сексуальною задоволеністю та іншими показниками, такими як дозволеність, відраза до сексу, фізичний секс, знеособлений секс, сексуальне лібідо, сексуальна сором'язливість та цнотливість.

Отже, на основі цих результатів можна зробити висновок, що реалізованість, сексуальна збудливість, сексуальна невротичність, агресивний секс, споживання порнографії та загальна сексуальна задоволеність є факторами, що можуть впливати на сексуальну задоволеність у чоловіків.

Табл.3.5.

**Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності
Лінди Берг-Крос зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка
(чоловіки)**

		Сексуаль на задоволеність		Сексуаль на задоволеність
коэф. Спірмена	Дозволені сть	-0.024	Відраза до сексу	-0.200
р		0.869		0.165
коэф. Спірмена	Реалізован ість	0.843 ***	Сексуальн а збудливість	0.245
р		< .001		0.087
коэф. Спірмена	Сексуальн а невротичність	-0.353 *	Фізичний секс	0.169
р		0.012		0.239
коэф. Спірмена	Знеособле ний секс	-0.108	Агресивни й секс	-0.437 **
р		0.455		0.002
коэф. Спірмена	Порногра фія	-0.361 *	Сексуальн е лібідо	0.071
р		0.010		0.626
коэф. Спірмена	Сексуальн а сором'язливість	-0.236	Сексуальн а задоволеність (2)	0.808 ***
р		0.100		< .001

коєф. Спірмена	Цнотливіс ть	0.050	Маскулінні сть- Фемінінність	0.083
p		0.733		0.566

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної задоволеності зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка на групі жінок, було встановлено:

- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалами: Реалізованість, Фізичний секс та Сексуальна задоволеність опитувальника установок до сексу Айзенка; (Не було зв'язку зі шкалою фізичний секс у чоловіків)
- Сексуальна задоволеність негативно корелює зі шкалами: Сексуальна невротичність, Сексуальна сором'язливість та Агресивний секс.

Немає значущого зв'язку між сексуальною задоволеністю та дозволеністю, а також відразу до сексу. Це означає, що ці фактори не впливають на рівень сексуальної задоволеності у жінок.

Є сильний позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та реалізованістю. Це свідчить про те, що жінки, які більше реалізують свої сексуальні бажання, мають вищий рівень сексуальної задоволеності.

Виявлено помірний негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та сексуальною невротичністю. Це означає, що жінки з меншою кількістю сексуальних невротичних ознак можуть досвіджувати більшу сексуальну задоволеність.

Є помірний негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та агресивним сексом. Це означає, що жінки, які менше виявляють агресивний сексуальний парадокс, можуть відчувати більшу сексуальну задоволеність.

Немає значущого зв'язку між сексуальною задоволеністю та показниками, такими як споживання порнографії, сексуальне лібідо, сексуальна сором'язливість, цнотливість та маскуліність-фемініність.

Отже, з урахуванням цих результатів можна зробити висновок, що реалізованість, сексуальна невротичність та агресивний секс можуть впливати на рівень сексуальної задоволеності у жінок.

Табл.3.6.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка (жінки)

		Сексуальна задоволеність		Сексуальна задоволеність
коэф. Спірмена	Дозволеність	-0.024	Відраза до сексу	-0.067
р		0.870		0.643
коэф. Спірмена	Реалізованість	0.781 ***	Сексуальна збудливість	0.264
р		< .001		0.063
коэф. Спірмена	Сексуальна невротичність	-0.348 *	Фізичний секс	0.407 **
р		0.013		0.003
коэф. Спірмена	Знеособлений секс	-0.109	Агресивний секс	-0.320 *
р		0.451		0.024
коэф. Спірмена	Порнографія	-0.045	Сексуальне лібідо	0.018
р		0.756		0.901
коэф. Спірмена	Сексуальна сором'язливість	-0.555 ***	Сексуальна сором'язливість	0.683 ***

Спірмена	а		задоволеність (2)	
	сором'язливість			
р		< .001		< .001
коэф.	Цнотливіс		Маскулінніс	
Спірмена	ть	0.027	ть-Фемінінність	0.092
р		0.855		0.525

Порівнюючи висновки для жінок і чоловіків, можна виділити деякі спільні та відмінні залежності:

Спільні залежності:

Є позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та реалізованістю. Як у жінок, так і у чоловіків, особи, які більше реалізують свої сексуальні бажання, мають вищий рівень сексуальної задоволеності.

Є негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та агресивним сексом. Як у жінок, так і у чоловіків, особи, які менше виявляють агресивний сексуальний парадокс, можуть відчувати більшу сексуальну задоволеність.

Немає значущого зв'язку між сексуальною задоволеністю та показниками, такими як дозволеність, відроза до сексу, сексуальне лібідо, сексуальна сором'язливість, цнотливість та маскулінність-фемінінність, як у жінок, так і у чоловіків.

Відмінності:

У жінок не виявлено значущого зв'язку між сексуальною задоволеністю та сексуальною збудливістю, тоді як у чоловіків спостерігається слабкий позитивний зв'язок між цими показниками. Це означає, що у чоловіків особи

з вищим рівнем сексуальної збудливості також можуть відчувати більшу сексуальну задоволеність.

У жінок виявлено помірний негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю та сексуальною невротичністю, тоді як у чоловіків залежність між цими показниками є слабкою. Це означає, що у жінок менша кількість сексуальних невротичних ознак може сприяти більшому рівню сексуальної задоволеності, але у чоловіків цей зв'язок менш виражений.

Отже, можна зробити висновок, що і у жінок, і у чоловіків сексуальна задоволеність пов'язана з реалізованістю та агресивним сексом, але є деякі різниці в інших залежностях між цими двома групами.

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної формули зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка на групі чоловіків, було встановлено:

- Сексуальна формула позитивно корелює зі шкалами: Знеособлений секс, Сексуальна збудливість, Фізичний секс та Маскулінність-Фемінінність;
- Сексуальна формула негативно корелює зі шкалами: Дозволеність, Порнографія та Відраза до сексу.

Шкала "Дозволеність" має негативний зв'язок з шкалою "Відраза до сексу". Це означає, що чоловіки, які більш обмежені в своїх сексуальних переконаннях, відчувають більшу відразу до сексу.

Шкала "Сексуальна збудливість" має позитивний зв'язок з шкалою "Фізичний секс". Це означає, що чоловіки, які відчувають більшу сексуальну збудливість, можуть бути більш зацікавлені в фізичних аспектах сексу.

Шкала "Знеособлений секс" має позитивний зв'язок з шкалою "Агресивний секс". Це означає, що чоловіки, які більш нахилені до знеособленого сексу, також можуть мати схильність до агресивного сексу.

Шкала "Порнографія" має негативний зв'язок з шкалою "Сексуальне лібідо". Це означає, що чоловіки, які більш зацікавлені у порнографії, можуть мати менше сексуального бажання.

Шкала "Сексуальна сором'язливість" має позитивний зв'язок з шкалою "Сексуальна задоволеність". Це означає, що більша сором'язливість може бути пов'язана зі збільшенням сексуального задоволення.

Таким чином, ми можемо прийти до висновку що у чоловіків, які мають більш обмежені сексуальні переконання, може бути більша відраза до сексу. Більша сексуальна збудливість пов'язана зі збільшеним інтересом до фізичних аспектів сексу. Чоловіки, які більше нахилені до знеособленого сексу, можуть також мати схильність до агресивного сексу. Більше зацікавлення у порнографії може впливати на менше сексуального бажання.

Сором'язливість може мати певний вплив на збільшення сексуального задоволення

Табл.3.7.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка (чоловіки)

		Сексуальна формула		Сексуальна формула
коэф. Спірмена	Дозволеність	-0.317 *	Відраза до сексу	-0.307 *
р		0.025		0.030
коэф. Спірмена	Реалізованість	0.084	Сексуальна збудливість	0.327 *
р		0.561		0.021
коэф. Спірмена	Сексуальна невротичність	-0.014	Фізичний секс	0.322 *
р		0.926		0.023
коэф. Спірмена	Знеособлений секс	0.322 *	Агресивний секс	-0.026
р		0.023		0.859
коэф. Спірмена	Порнографія	-0.320 *	Сексуальне лібідо	0.084
р		0.024		0.561
коэф. Спірмена	Сексуальна сором'язливість	0.165	Сексуальна задоволеність (2)	0.065
р		0.251		0.655

коєф.			Маскулінніст	
Спірмена	Цнотливість	-0.069	ь-Фемінінність	0.307 *
p		0.636		0.030

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної формули зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка на групі жінок, було встановлено:

- Сексуальна формула позитивно корелює зі шкалами: Реалізованість, Сексуальна збудливість, Фізичний секс та Сексуальна задоволеність опитувальника установок до сексу Айзенка;
- Сексуальна формула негативно корелює зі шкалами: Сексуальна невротичність, Знеособлений секс та Сексуальна сором'язливість.

Шкала "Дозволеність" не має значимого зв'язку з шкалою "Відраза до сексу". Це означає, що дозволеність або обмеженість у сексуальних поглядах не мають впливу на відразу до сексу.

Шкала "Сексуальна збудливість" має позитивний і статистично значущий зв'язок з шкалою "Фізичний секс". Це означає, що жінки, які відчують більшу сексуальну збудливість, можуть бути більш зацікавлені в фізичних аспектах сексу.

Шкала "Сексуальна невротичність" має негативний і статистично значущий зв'язок з шкалою "Фізичний секс". Це означає, що жінки, які відчують більшу сексуальну невротичність, можуть мати менше інтересу до фізичного сексу.

Шкала "Знеособлений секс" має негативний і статистично значущий зв'язок зі шкалою "Агресивний секс". Це означає, що жінки, які нахиляються до знеособленого сексу, можуть бути менш нахильні до агресивного сексу.

Шкала "Сексуальна сором'язливість" має негативний і статистично значущий зв'язок зі шкалою "Сексуальна задоволеність". Це означає, що

більша сором'язливість може впливати на зменшення сексуального задоволення.

Таким чином ми прийшли до висновку що :

Сексуальна збудливість у жінок пов'язана зі збільшеним інтересом до фізичних аспектів сексу. Більша сексуальна невротичність може впливати на менший інтерес до фізичного сексу. Знеособлений секс може не сприяти агресивному сексу. Сексуальна сором'язливість може впливати на зменшення сексуального задоволення.

Табл.3.8.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери зі шкалами опитувальника установок до сексу

Айзенка (жінки)

		Сексуал ьна формула		Сексуал ьна формула
коэф. Спірмена	Дозволеність	-0.208	Відраза до сексу	-0.107
р		0.147		0.458
коэф. Спірмена	Реалізованість	0.548 ***	Сексуальна збудливість	0.362 **
р		< .001		0.010
коэф. Спірмена	Сексуальна невротичність	-0.342 *	Фізичний секс	0.379 **
р		0.015		0.007
коэф. Спірмена	Знеособлени й секс	-0.376 **	Агресивний секс	-0.099
р		0.007		0.496

коэф. Спірмена	Порнографія	-0.190	Сексуальне лібідо	-0.268
р		0.187		0.060
коэф. Спірмена	Сексуальна сором'язливість	-0.338 *	Сексуальна задоволеність (2)	0.597 ***
р		0.016		< .001
коэф. Спірмена	Цнотливість	-0.040	Маскулінніст ь-Фемінінність	-0.030
р		0.784		0.838

Досліджуючи кореляційні зв'язки з додатковими питаннями опитувальника установок до сексу Айзенка на групі чоловіків було встановлено:

- Сексуальна задоволеність негативно корелює з віком першого статевого акту;
- Сексуальна формула негативно корелює з інтенсивністю впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг.

Табл.3.9.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери з питаннями 157-159 опитувальника установок до сексу Айзенка (чоловіки)

		Сексуальн а задоволеність	Сексуальн а формула
Вік першого статевого акту	коэф. Спірмена	-0.329 *	0.179
	р	0.024	0.228

Сила сексуального потягу	коэф. Спірмена	-0.190	-0.060
	р	0.187	0.679
Інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг	коэф. Спірмена	-0.038	-0.408 **
	р	0.792	0.03

Досліджуючи кореляційні зв'язки з додатковими питаннями опитувальника установок до сексу Айзенка на групі жінок було встановлено:

- Сексуальна задоволеність негативно корелює з віком першого статевого акту та силою сексуального потягу;
- Сексуальна формула негативно корелює з силою сексуального потягу.

Табл.3.10.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери з питаннями 157-159 опитувальника установок до сексу Айзенка (жінки)

		Сексуальн а задоволеність	Сексуальн а формула
Вік першого статевого акту	коэф. Спірмена	-0.284 *	-0.181
	р	0.048	0.213
Сила сексуального потягу	коэф. Спірмена	-0.550 ***	-0.472 ***
	р	< .001	< .001

Інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг	коєф. Спірмена	0.091	-0.107
	p	0.532	0.460

Різниця між чоловіками і жінками в цих показниках наступна:

Вік першого статевого акту: У чоловіків зв'язок між віком першого статевого акту і сексуальною задоволеністю є слабшим (коефіцієнт Спірмена -0.329), ніж у жінок (-0.284). Це означає, що для чоловіків зростання віку першого статевого акту не має такого суттєвого впливу на рівень сексуальної задоволеності, порівняно з жінками.

Сила сексуального потягу: У жінок і чоловіків спостерігається негативний зв'язок між силою сексуального потягу і сексуальною задоволеністю. Проте, у жінок цей зв'язок є сильнішим (коефіцієнт Спірмена -0.550), ніж у чоловіків (-0.190). Це означає, що у жінок вищий рівень сексуального потягу може бути більш прямо зв'язаним з їхньою сексуальною задоволеністю, ніж у чоловіків.

Інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг: У чоловіків спостерігається статистично значущий зв'язок (коефіцієнт Спірмена -0.408) між інтенсивністю впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг, і сексуальною формулою. У жінок же такий зв'язок не є статистично значущим (коефіцієнт Спірмена -0.107). Це означає, що у чоловіків існує певний вплив загальмуючих факторів на їхню сексуальну задоволеність, тоді як у жінок цей зв'язок менш прямий або може бути не настільки суттєвим.

Отже, загальна відмінність полягає у сили і характері зв'язків між показниками сексуальної задоволеності і факторами, такими як вік першого

статевого акту, сила сексуального потягу і інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг, між чоловіками і жінками.

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної задоволеності та сексуальної формули зі шкалами методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі на групі чоловіків було встановлено:

- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалою Авторитарний та негативно корелює зі шкалами Підозрілий, Підпорядкований, Залежний та Товариський.
- Сексуальна формула позитивно корелює зі шкалою Агресивний.

Табл.3.11.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери зі шкалами методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі (чоловіки)

		Сексуальна задоволеність	Сексуальна формула
Авторитарний	коэф.		
	Спірмена	0.330 *	-0.206
	p	0.019	0.151
Егоїстичний	коэф.		
	Спірмена	0.106	0.163
	p	0.466	0.259
Агресивний	коэф.		
	Спірмена	-0.167	0.330 *
	p	0.247	0.019

Підозрілий	коэф. Спірмена	-0.374 **	0.096
	p	0.007	0.507
Підпорядкований	коэф. Спірмена	-0.566 ***	-0.152
	p	< .001	0.292
Залежний	коэф. Спірмена	-0.343 *	-0.226
	p	0.015	0.115
Товариський	коэф. Спірмена	-0.304 *	-0.027
	p	0.032	0.854
Альтруїстичний	коэф. Спірмена	-0.177	-0.132
	p	0.218	0.360

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної задоволеності та сексуальної формули зі шкалами методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі на групі жінок було встановлено:

- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалою Егоїстичний;
- Сексуальна формула негативно корелює зі шкалою Підпорядкований.

Табл.3.12.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери зі шкалами методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі (жінки)

		Сексуальна задоволеність	Сексуальна формула
Авторитарний	коэф. Спірмена	0.133	0.064
	р	0.356	0.659
Егоїстичний	коэф. Спірмена	0.371 **	0.161
	р	0.008	0.264
Агресивний	коэф. Спірмена	-0.077	-0.228
	р	0.594	0.111
Підозрілий	коэф. Спірмена	-0.204	-0.249
	р	0.155	0.082
Підпорядкований	коэф. Спірмена	-0.241	-0.365 **
	р	0.092	0.009

Залежний	коэф.		
	Спірмена	-0.130	-0.181
	p	0.369	0.209
Товариськи й	коэф.		
	Спірмена	-0.225	-0.217
	p	0.116	0.131
Альтруїстич ний	коэф.		
	Спірмена	-0.197	-0.032
	p	0.171	0.824

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної задоволеності та сексуальної формули з анкетними питаннями на групі чоловіків, було встановлено:

- Немає кореляцій сексуальної задоволеності та сексуальної формули з віком;
- Сексуальна задоволеність позитивно корелює зі шкалою Задоволеності якістю статевих контактів;
- Сексуальна формула позитивно корелює зі шкалами “Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання” та “Мають особливі переваги у сексі”.

Табл.3.13.

**Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності
Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану
сексуальної сфери з віком та шкалами анкетних питань (чоловіки)**

		Сексуальна задоволеність	Сексуаль на формула
Вік	коэф. Спірмена	0.139	0.003
	р	0.336	0.986
Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання	коэф. Спірмена	0.060	0.342 *
	р	0.679	0.015
Задоволені якістю статевих контактів	коэф. Спірмена	0.708 ***	0.076
	р	< .001	0.601
Мають особливі переваги у сексі	коэф. Спірмена	-0.078	0.296 *
	р	0.589	0.037
Вдається реалізовувати особливі переваги	коэф. Спірмена	0.021	0.181
	р	0.883	0.209

Досліджуючи кореляційні зв'язки сексуальної задоволеності та сексуальної формули з анкетними питаннями на групі жінок, було встановлено, що як Сексуальна задоволеність, так і сексуальна формула, не корелюють з віком та позитивно корелюють з кожною зі шкал анкетних питань.

Табл.3.14.

Кореляційні зв'язки шкал опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальника для попередньої оцінки стану сексуальної сфери з віком та шкалами анкетних питань (жінки)

		Сексуальна задоволеність	Сексуальна формула
Вік	коэф.		
	Спірмена	-0.141	0.160
	p	0.327	0.267
Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання	коэф.		
	Спірмена	0.605 ***	0.487 ***
	p	< .001	< .001
Задоволені якістю статевих контактів	коэф.		
	Спірмена	0.696 ***	0.607 ***
	p	< .001	< .001
Мають особливі переваги у сексі	коэф.		
	Спірмена	0.384 **	0.287 *
	p	0.006	0.043
Вдається реалізовувати особливі переваги	коэф.		
	Спірмена	0.546 ***	0.438 **
	p	< .001	0.001

Окрім вказаних вище анкетних питань, анкета містила також питання «Чи залежить ваше задоволення життям від сексуальної задоволеності?». Зрештою ми вирішили встановити відмінності між досліджуваними, котрі по різному відповіли на це питання.

Серед підгрупи чоловіків 30 відповіли на це питання згодою та 20 незгодою.

Серед шкал опитувальника установок до сексу Айзенка було встановлено відмінності між двома групами чоловіків, в залежності від відповіді на вказане анкетне питання, за шкалами Порнографія, Цнотливість та Фізичний секс.

Табл.3.15.

Перевірка гіпотез про середні за шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка між тими чоловіками, для кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими, для кого не залежить

	Крите рій	Стати стика	р - рівень	Альтернативна гіпотеза
Дозволені сть	U критерій Манна- Уїтні	222.0	117	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Реалізован ість	U критерій Манна- Уїтні	273.0	597	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальн а невротичність	U критерій Манна- Уїтні	249.5	317	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Знеособле ний секс	U критерій Манна-	287.0	803	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

	Уїтні			
Порнографія	У критерій Манна-Уїтні	148.5	002	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Сексуальна сором'язливість	У критерій Манна-Уїтні	214.5	077	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Цнотливість	У критерій Манна-Уїтні	164.0	005	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Відраза до сексу	У критерій Манна-Уїтні	262.0	448	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Сексуальна збудливість	У критерій Манна-Уїтні	210.5	071	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Фізичний секс	У критерій Манна-Уїтні	177.5	013	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Агресивний секс	У критерій Манна-	262.5	455	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить

	Уітні			
Сексуальн е лібідо	У критерій Манна- Уітні	251.5	337	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальн а задоволеність	У критерій Манна- Уітні	271.5	576	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Маскулінн ість- Фемінінність	У критерій Манна- Уітні	224.5	132	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

Як бачимо з діаграм, чоловіки, для яких задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, мають вищий рівень за установками Порнографія та Фізичний секс та нижчий за шкалою Цнотливість ніж чоловіки, для яких задоволеність життям не залежить від сексуальної задоволеності.

Рис.3.8. Діаграми середніх рівнів за шкалами, за котрими встановлена відмінність в підгрупах чоловіків, утворених за згодою чи незгодою в тому, що задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності

На підгрупі жінок були встановлені відмінності за шкалами Порнографія, Фізичний секс, Маскулінність-Фемінність та практично встановлено відмінність за шкалою Сексуальна збудливість.

Табл.3.16.

Перевірка гіпотез про середні за шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка між тими жінками, для кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими, для кого не залежить

	Критерій	Статистика	р-рівень	Альтернативна гіпотеза
Дозволеність	U критерій Манна-Уїтні	176.5	0.069	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Реалізованість	U	256.5	0.	задоволеність життям

Б	критерій Манна- Уїтні		907	залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Сексуальна невротичність	U критерій Манна- Уїтні	208.5	255	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Знеособлени й секс	U критерій Манна- Уїтні	248.5	774	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Порнографія	U критерій Манна- Уїтні	146.5	014	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Сексуальна сором'язливість	U критерій Манна- Уїтні	260.0	965	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Цнотливість	U критерій Манна- Уїтні	180.0	078	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Відраза до сексу	U критерій Манна- Уїтні	218.5	340	задоволеність життям 0. залежить від сексуальної задоволеності ≠ не залежить
Сексуальна	U	170.5	0.	задоволеність життям

збудливість	критерій Манна- Уїтні		051	залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Фізичний секс	U критерій Манна- Уїтні	90.5	.001	задоволеність життям < залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Агресивний секс	U критерій Манна- Уїтні	216.5	328	0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальне лібідо	U критерій Манна- Уїтні	187.0	112	0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальна задоволеність	U критерій Манна- Уїтні	244.0	702	0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Маскулінність- Фемінінність	U критерій Манна- Уїтні	134.0	007	0. залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

Як бачимо з діаграм, жінки, для яких задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, мають вищий рівень за шкалами Порнографія, Фізичний секс, Маскулінність-Фемінінність та Сексуальна збудливість

Рис.3.9. Діаграми середніх рівнів за шкалами, за котрими встановлена відмінність в підгрупах жінок, утворених за згодою чи незгодою в тому, що задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності

За додатковими шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка в підгрупі чоловіків було встановлено відмінність за шкалами Сила сексуального потягу та Інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг.

Не було встановлено відмінності за сексуальною задоволеністю та сексуальною формулою.

Табл.3.17.

**Перевірка гіпотез про середні за додатковими шкалами
опитувальника установок до сексу Айзенка, опитувальником
сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальником для
попередньої оцінки стану сексуальної сфери між тими чоловіками, для
кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та
тими, для кого не залежить**

	Критерій	Статистика	p-рівень	Альтернативна гіпотеза
Вік першого статевого акту	U критерій Манна-Уїтні	259.0	884	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сила сексуального потягу	U критерій Манна-Уїтні	89.0	.001	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг	U критерій Манна-Уїтні	130.5	.001	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальна задоволеність	U критерій Манна-Уїтні	271.5	577	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

Сексуальна формула	U			задоволеність
	критерій			життям залежить від
	Манна-			сексуальної
	Уїтні	294.5	919	0. задоволеності \neq не
				залежить

Зважаючи на середні рівні, можемо стверджувати, що у тих, у кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, сила сексуального потягу нижча, а Інтенсивність впливів, здатна загальмувати сексуальний потяг, вища.

Рис.3.10. Діаграми середніх рівнів за шкалами, за котрими встановлена відмінність в підгрупах чоловіків, утворених за згодою чи незгодою в тому, що задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності

Не було встановлено відмінності між тими жінками, для кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими, для кого не залежить, за додатковими шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка, опитувальником сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальником для попередньої оцінки стану сексуальної сфери.

Проте можемо припустити, що на більшій вибірці жінок мала б місце відмінність за віком першого статевого акту.

Табл.3.18.

**Перевірка гіпотез про середні за додатковими шкалами
опитувальника установок до сексу Айзенка, опитувальником
сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос та опитувальником для
попередньої оцінки стану сексуальної сфери між тими жінками, для кого
задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими,
для кого не залежить**

	Крите рій	Стати стика	р - рівень	Альтернативна гіпотеза
Вік першого статевого акту	U критерій Манна- Уїтні	170.0	0.063	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сила сексуального потягу	U критерій Манна- Уїтні	248.5	0.772	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Інтенсивність впливів, здатних загальмувати сексуальний потяг	U критерій Манна- Уїтні	243.0	0.684	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальна	U	203.0	0.	задоволеність

задоволеність	критерій Манна- Уїтні		211	життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Сексуальна формула	U критерій Манна- Уїтні	225.0	430	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

В такому випадку припускаємо, що жінки, для яких задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, мають менший вік початку статевого акту ніж ті, для яких не залежить.

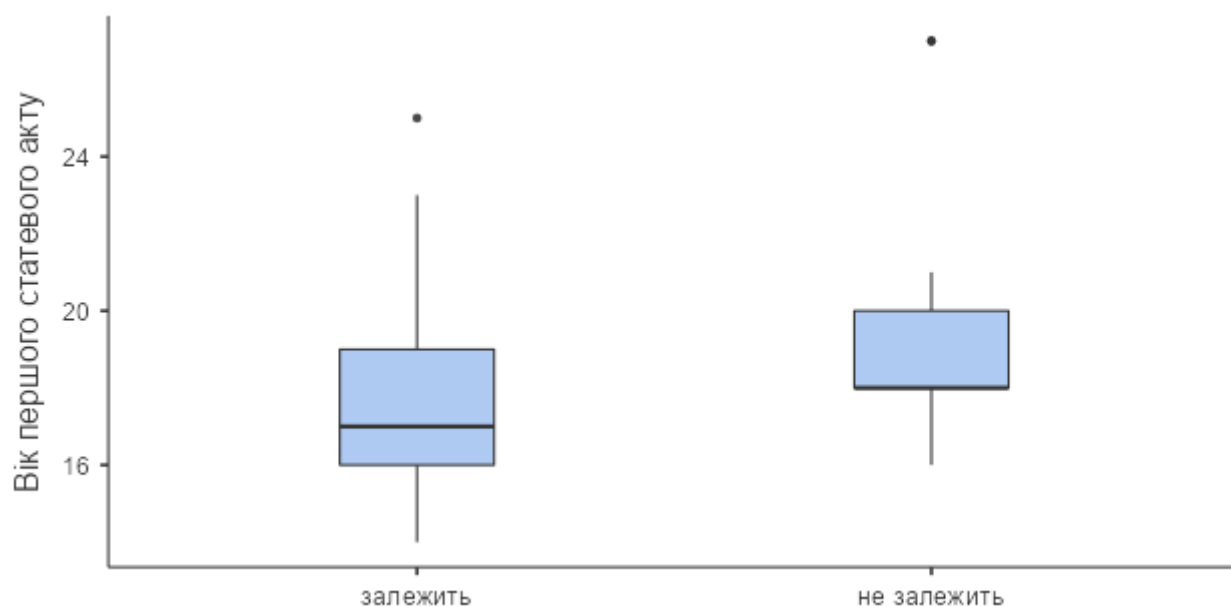

Рис.3.11. Коробкові діаграми за віком першого статевого акту в групах жінок, утворених за згодою чи незгодою в тому, що задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності

Досліджуючи відмінності в підгрупі чоловіків за шкалами методики "Маскулінність-фемінність" Сандри Бем, було встановлено відмінність за шкалою Фемінність.

Зважаючи на коробкові діаграми, можемо стверджувати, що у тих чоловіків, для котрих задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, встановлено вищий рівень Фемінності.

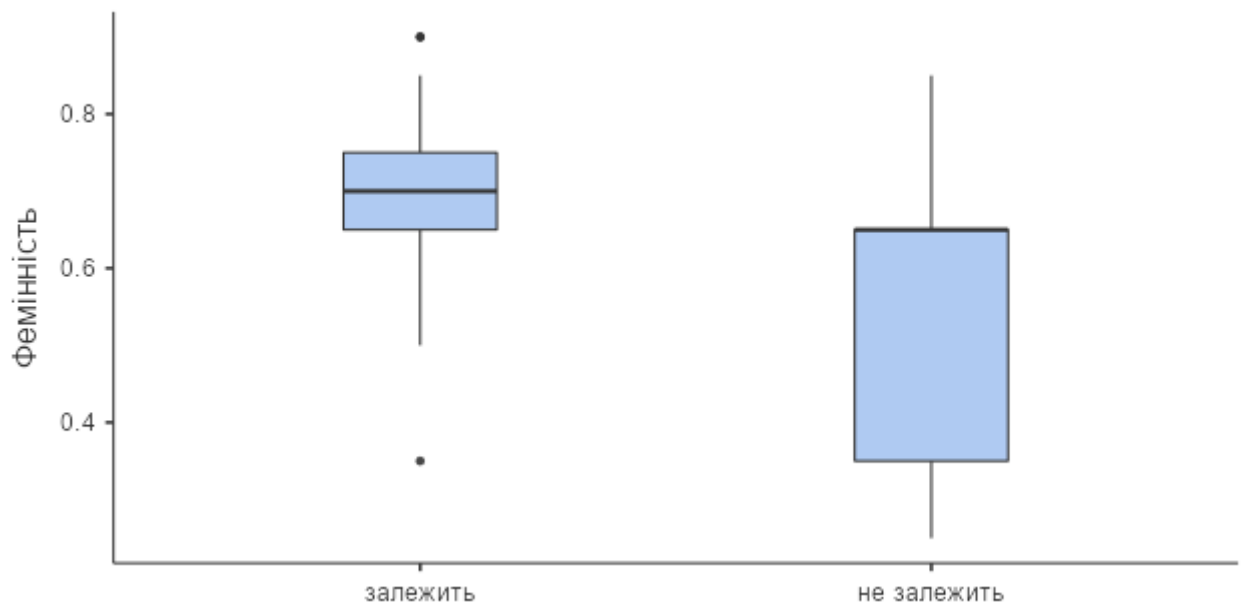

Рис.3.12. Коробкові діаграми за шкалою Фемінність в групі тих чоловіків, для кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тих, для кого не залежить

Досліджуючи відмінності в підгрупі чоловіків за шкалами методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі, було встановлено достовірну відмінність за шкалою Підозрілий, а також можемо припустити, що має місце відмінність за шкалами Авторитарний (U критерій Манна-Уїтні = 204, $p = 0.055$) та Альтруїстичний (U критерій Манна-Уїтні = 203, $p = 0.052$).

Табл.3.19.

**Перевірка гіпотез про середні за шкалами методики
"Маскулінність-фемінність" Сандри Бем та методики діагностики
міжособистісних стосунків Лірі між тими чоловіками, для кого
задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими,
для кого не залежить**

	Критерій	Статистика	р-рівень	Альтернативна гіпотеза
Маскулінність	U критерій Манна-Уїтні	227	142	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Фемінність	U критерій Манна-Уїтні	176	012	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
IS	U критерій Манна-Уїтні	220	110	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Авторитарний	U критерій Манна-Уїтні	204	055	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Егоїстичний	U критерій Манна-Уїтні	244	248	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

Агресивний	U критерій Манна- Уїтні	254	361	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Підозрілий	U критерій Манна- Уїтні	142	002	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Підпорядкований	U критерій Манна- Уїтні	254	361	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Залежний	U критерій Манна- Уїтні	256	377	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Товариський	U критерій Манна- Уїтні	232	176	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Альтруїстичний	U критерій Манна- Уїтні	203	052	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить

Зважаючи на середні рівні, можемо стверджувати, що у тих, у кого задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, шкала Підозрілий має вищий рівень ніж у тих, у кого не залежить. А також можемо припустити, що вони мають вищий рівень за шкалами Авторитарний та Альтруїстичний.

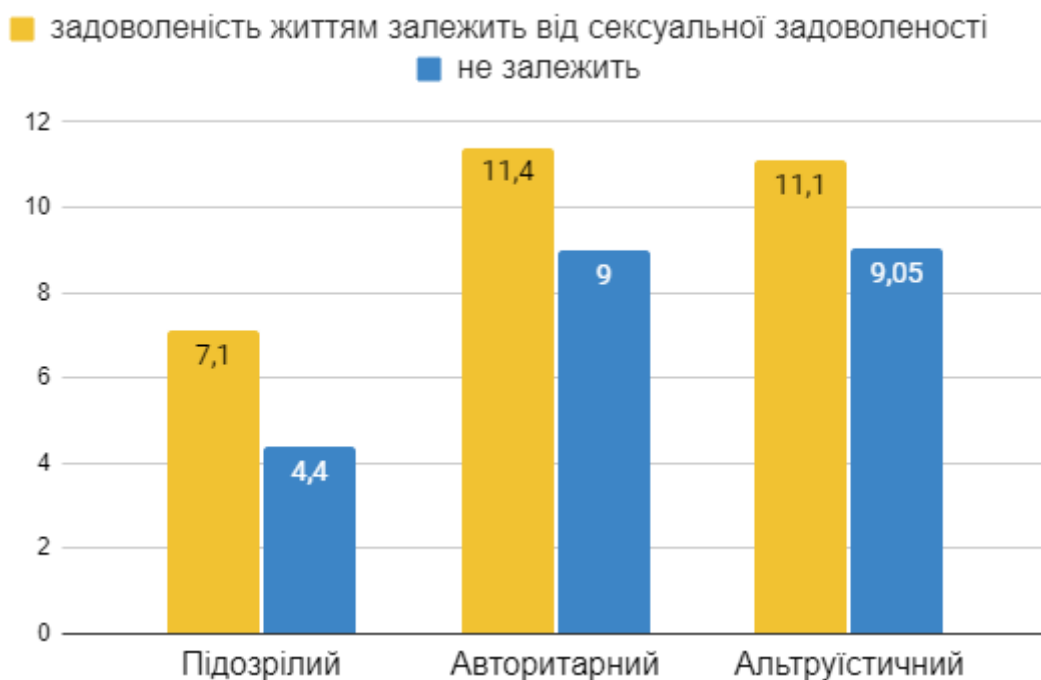

Рис.3.13. Діаграми середніх рівнів за шкалами, за котрими встановлена відмінність в підгрупах чоловіків, утворених за згодою чи незгодою в тому, що задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності

При порівнянні жінок, для яких задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими, для кого не залежить, не було встановлено відмінностей за шкалами методики "Маскулінність-фемінність" Сандри Бем та методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі.

Табл.3.20.

**Перевірка гіпотез про середні за шкалами методики
"Маскулінність-фемінність" Сандри Бем та методики діагностики
міжособистісних стосунків Лірі між тими жінками, для кого
задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та тими,
для кого не залежить**

	Критерій	Статистика	р - рівень	Альтернативна гіпотеза
Маскулінність	U критерій Манна-Уїтні	210	268	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Фемінність	U критерій Манна-Уїтні	257	906	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
IS	U критерій Манна-Уїтні	228	464	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Авторитарний	U критерій Манна-Уїтні	252	831	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить
Егоїстичний	U критерій Манна-Уїтні	187	106	задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності \neq не залежить

Агресивний	U критерій Манна- Уїтні	188	113	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Підозрілий	U критерій Манна- Уїтні	228	468	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Підпорядкований	U критерій Манна- Уїтні	225	431	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Залежний	U критерій Манна- Уїтні	175	063	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Товариський	U критерій Манна- Уїтні	257	907	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить
Альтруїстичний	U критерій Манна- Уїтні	223	407	задоволеність життям залежить від сексуальної 0. задоволеності \neq не залежить

Проте можемо припустити, що на більшій вибірці мала б місце відмінність за шкалою Залежний. В такому випадку жінки, для яких задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, мають вищий рівень за шкалою Залежний ніж ті, для яких не залежить.

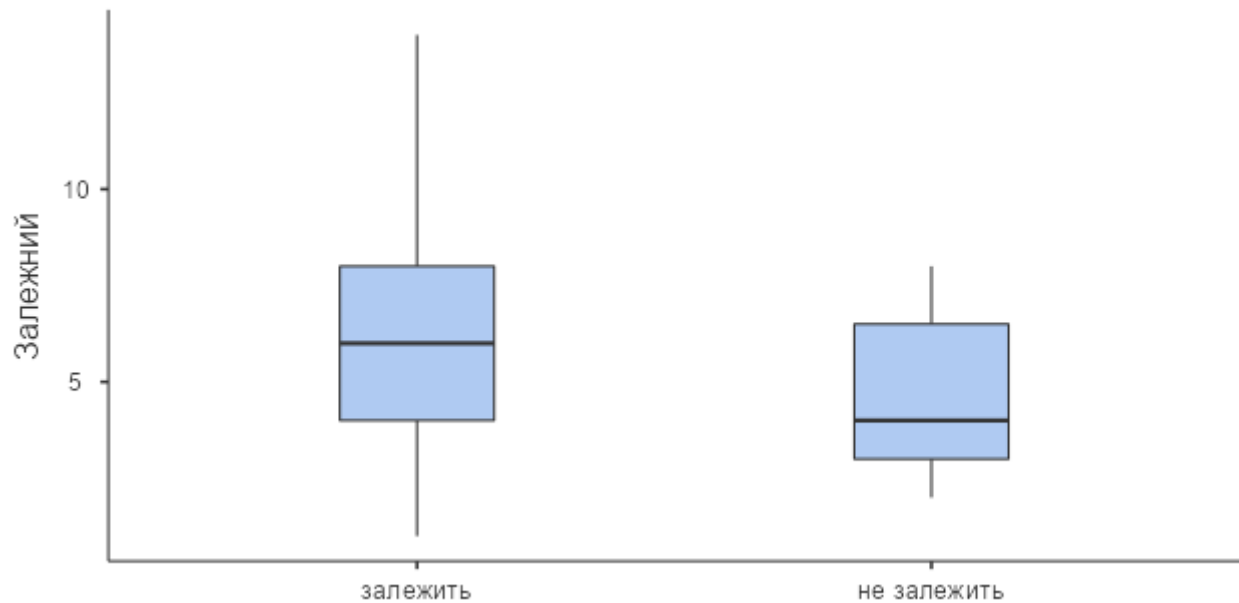

Рис.3.14. Коробкові діаграми за шкалою Залежний в групах жінок, для яких задоволеність життям залежить від сексуальної задоволеності, та для яких не залежить

3.3 Чинники сексуального задоволення у чоловіків та жінок

Зрештою ми вирішили встановити які чинники найбільше впливають на рівень сексуальної задоволеності чоловіків та жінок, тому застосували до шкали Сексуальної задоволеності множинну лінійну регресію, використавши шкали всіх обраних нами методик, окрім лише шкали Сексуальної формули.

За результатами множинної лінійної регресії, застосованої до Сексуальної задоволеності на групі чоловіків, виявилось, що до моделі лишилися включеними всі шкали, окрім шкали Сексуальна сором'язливість методики установок до сексу та шкали Альтруїстичний методики діагностики міжособистісних стосунків. Зрештою було побудовано наступну модель.

Сексуальна задоволеність формується шкалами:

- Фемінність, Сексуальна невротичність, Фізичний секс, Сексуальне лібідо, Сексуальна задоволеність (установки), Маскулінність-Фемінність, Авторитарний, Агресивний, Підпорядкований та Залежний, котрі роблять прямий внесок.
- Маскулінність, Дозволеність, Реалізованість, Знеособлений секс, Порнографія, Цнотливість, Відраза до сексу, Сексуальна збудливість, Агресивний секс, Егоїстичний, Підозрілий та Товариський, котрі роблять обернений внесок.

Дана модель пояснює 99,2 % дисперсії шкали Сексуальна задоволеність (на групі чоловіків).

Табл.3.21.

Модель множинної лінійної регресії, побудована для шкали Сексуальна задоволеність, за допомогою шкал методики "Маскулінність-фемінність" Сандри Бем, опитувальника установок до сексу Айзенка та методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі (на групі чоловіків)

Коефіцієнти моделі для шкали Сексуальна задоволеність (чоловіки)				
Предиктор	О цінка	Стандартна помилка	t	p-рівень
Константа	8. 396	12.765	0.658	0.516
Маскулінність	- 83.012	16.729	- 4.962	< .001
Фемінність	42 .610	8.409	5.067	< .001
Дозволеність	-	1.121	-	< .001

	6.857		6.115	
Реалізованість	- 12.425	1.403	- 8.856	< .001
Сексуальна невротичність	1. 266	0.253	5.003	< .001
Знеособлений секс	- 17.903	2.140	- 8.367	< .001
Порнографія	- 29.434	3.252	- 9.052	< .001
Цнотливість	- 19.301	2.155	- 8.955	< .001
Відраза до сексу	- 5.031	0.890	- 5.650	< .001
Сексуальна збудливість	- 24.525	2.770	- 8.853	< .001
Фізичний секс	18 .045	1.499	12.03 8	< .001
Агресивний секс	- 4.124	0.779	- 5.296	< .001
Сексуальне лібідо	13 .822	1.653	8.364	< .001
Сексуальна задоволеність	18 .436	1.540	11.97 3	< .001
Маскулінність- Фемінінність	1. 378	0.432	3.188	0.004
Авторитарний	5. 642	0.838	6.729	< .001

Егоїстичний	- 10.841	1.175	- 9.229	< .001
Агресивний	7. 869	0.887	8.875	< .001
Підозрілий	- 0.456	0.185	- 2.465	0.020
Підпорядкований	9. 341	0.917	10.18 3	< .001
Залежний	1. 382	0.415	3.333	0.003
Товариський	- 8.835	1.011	- 8.739	< .001

За результатами множинної лінійної регресії, застосованої до Сексуальної задоволеності на групі жінок, було побудовано наступну модель.

Сексуальна задоволеність формується шкалами:

- Реалізованість, Фізичний секс та Підпорядкований, котрі роблять прямий внесок;
- Фемінність, Сексуальна невротичність, Сексуальна задоволеність (опитувальник установок до сексу Айзенка) та Агресивний, котрі роблять обернений внесок.

Дана модель пояснює 80.9% дисперсії шкали Сексуальна задоволеність (на групі жінок).

Табл.3.22.

**Модель множинної лінійної регресії, побудована для шкали
Сексуальна задоволеність, за допомогою шкал методики
"Маскулінність-фемінність" Сандри Бем, опитувальника установок до
сексу Айзенка та методики діагностики міжособистісних стосунків Лірі
(на групі жінок)**

Коефіцієнти моделі для шкали Сексуальна задоволеність (жінки)					
Предиктор	а	Оцінк на помилка	Стандарт	t	р- рівень
Константа	1	57.44	11.310	5.08	< .001
Фемінність	-	39.876	8.751	-4.56	< .001
Реалізованість		4.698	0.686	6.85	< .001
Сексуальна невротичність		-2.114	0.660	-3.20	0.003
Фізичний секс		2.463	0.542	4.54	< .001
Сексуальна задоволеність		-2.139	0.773	-2.77	0.008
Агресивний		-1.082	0.426	-2.54	0.015
Підпорядкований		0.849	0.336	2.52	0.015

Зрештою, оскільки окрім самого опитувальника сексуальної задоволеності Лінди Берг-Крос, ми додавали анкетні питання, котрі також певною мірою характеризують сексуальну задоволеність, ми вирішили дослідити зв'язки відповідей досліджуваних на ці питання зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка.

Для шкали “Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання” на групі чоловіків було встановлено, що вона позитивно корелює зі шкалами: Дозволеність, Знеособлений секс, Порнографія, Відраза до сексу, Сексуальна збудливість, Фізичний секс, Агресивний секс, Сексуальне лібідо та Маскулінність-Фемінінність, а також негативно корелює зі шкалами Сексуальна сором'язливість та Цнотливість.

Для шкали “Вдається реалізовувати особливі переваги” на групі чоловіків було встановлено, що вона позитивно корелює зі шкалами: Дозволеність, Сексуальна невротичність, Знеособлений секс, Порнографія, Відраза до сексу, Сексуальна збудливість, Фізичний секс, Агресивний секс, Сексуальне лібідо та Маскулінність-Фемінінність.

Шкала “Вдається реалізовувати особливі переваги” на групі чоловіків негативно корелює зі шкалами Сексуальна сором'язливість та Цнотливість.

Табл.3.23.

Кореляційні зв'язки анкетних питань зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка (чоловіки)

		Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання	Вдається реалізовувати особливі переваги
Дозволеність	ф. Спірмена	0.476 ***	0.536 ***
	p	< .001	< .001

Реалізованість	кое ф. Спірмена	0.043	-0.004
	р	0.767	0.978
Сексуальна невротичність	кое ф. Спірмена	0.105	0.282 *
	р	0.468	0.047
Знеособлений секс	кое ф. Спірмена	0.508	0.308 *
	р	< .001	0.030
Порнографія	кое ф. Спірмена	0.343	0.489
	р	* 0.015	*** < .001
Сексуальна сором'язливість	кое ф. Спірмена	- 0.313 *	-0.340 *
	р	0.027	0.016
Цнотливість	кое ф. Спірмена	- 0.587 ***	-0.568
	р	< .001	*** < .001
Відраза до сексу	кое ф.	0.474	0.422 **

	Спірмена		
	р	< .001	0.002
Сексуальна збудливість	ф. кое Спірмена	0.446 **	0.502 ***
	р	0.001	< .001
Фізичний секс	ф. кое Спірмена	0.536 ***	0.588 ***
	р	< .001	< .001
Агресивний секс	ф. кое Спірмена	0.459 ***	0.503 ***
	р	< .001	< .001
Сексуальне лібідо	ф. кое Спірмена	0.579 ***	0.467 ***
	р	< .001	< .001
Сексуальна задоволеність	ф. кое Спірмена	- 0.138	-0.232
	р	0.340	0.105
Маскулінність-	ф. кое	0.632 ***	0.563 ***

Фемінінність	Спірмена		
	p	< .001	< .001

Для шкали “Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання” на групі жінок було встановлено, що вона позитивно корелює зі шкалами: Реалізованість, Сексуальна задоволеність (установки) та негативно корелює зі шкалою Сексуальна сором'язливість.

Для шкали “Вдається реалізувати особливі переваги” на групі жінок було встановлено, що вона позитивно корелює зі шкалами: Реалізованість та Сексуальна задоволеність, а також негативно корелює зі шкалами: Сексуальна невротичність та Сексуальна сором'язливість.

Табл.24.

Кореляційні зв'язки анкетних питань зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка (жінки)

		Можуть вільно і відверто говорити про сексуальні бажання	Вдається реалізувати особливі переваги
Дозволеність	коэф		
	Спірмена	-0.005	0.101
	p	0.975	0.483
Реалізованість	коэф	0.557 ***	0.486 ***

	Спірмена		
	р	< .001	< .001
Сексуальна невротичність	коэф Спірмена	-0.243	-0.388 **
	р	0.089	0.005
Знеособлен ий секс	коэф Спірмена	-0.093	-0.098
	р	0.520	0.498
Порнографі я	коэф Спірмена	-0.177	-0.023
	р	0.219	0.875
Сексуальна сором'язливість	коэф Спірмена	-0.416 **	-0.355 *
	р	0.003	0.012
Цнотливіст ь	коэф Спірмена	0.137	-0.063
	р	0.341	0.663
Відраза до сексу	коэф Спірмена	-0.121	-0.058
	р	0.404	0.690
Сексуальна	коэф	0.093	0.115

збудливість	.		
	Спірмена		
	р	0.519	0.428
Фізичний секс	коэф .		
	Спірмена	0.216	0.240
	р	0.132	0.093
Агресивний секс	коэф .		
	Спірмена	-0.004	-0.247
	р	0.976	0.083
Сексуальне лібідо	коэф .		
	Спірмена	-0.043	-0.013
	р	0.769	0.930
Сексуальна задоволеність	коэф .		
	Спірмена	0.525 ***	0.515 ***
	р	< .001	< .001
Маскулінність-Фемінінність	коэф .		
	Спірмена	0.033	0.091
	р	0.818	0.532

Висновки до третього розділу

Існування гендерних ролей та стереотипів проявляється у різних розділах сексуальності, таких як сексуальна задоволеність, статева конституція та установки про секс. Це свідчить про те, що чоловіки та жінки можуть мати різні погляди, очікування та пріоритети у сфері сексуальності.

Взаємозв'язки між сексуальним задоволенням та станом сексуальної сфери у чоловіків та жінок залежать від їхніх особистих характеристик, установок та взаємин. Особистість, уявлення про сексуальність та якість взаємин з партнером впливають на рівень сексуального задоволення. Розуміння цих взаємозв'язків може допомогти поліпшити індивідуальне та партнерське сексуальне задоволення.

Чинники, що впливають на сексуальне задоволення чоловіків та жінок, можуть відрізнятися. Різниця в фізіологічних особливостях, бажаннях, потребах і пріоритетах впливає на те, що робить секс задовольючим для різних осіб. Розуміння цих чинників може сприяти розробці індивідуальних підходів до покращення сексуального задоволення.

В загальному, дослідження гендерних різниць у сексуальному задоволенні та їх зв'язку з особистими характеристиками, установками та взаєминами є важливим для розуміння сексуальної сфери людей.

ВИСНОВКИ

У наші сучасні часи, тема особливостей сексуального задоволення у жінок і чоловіків набуває особливої актуальності. Зростаючий інтерес до сексуальності та психосексуального благополуччя свідчить про зміну підходу до цієї теми і підкреслює її важливість у нашому суспільстві.

Сучасні люди стикаються зі значними викликами та труднощами у сфері сексуального задоволення. Зміни в стереотипах, соціальних нормах та ролях, стресові фактори та високий рівень зайнятості можуть негативно позначитися на якості сексуального життя. Крім того, інформаційна перенасиченість, доступ до різноманітних сексуальних контентів та віртуальних платформ можуть впливати на уявлення та очікування щодо сексуальності. Розуміння особливостей сексуального задоволення у жінок і чоловіків у наші часи має важливе значення для забезпечення фізичного та психічного здоров'я, покращення якості міжособистісних взаємин та загального благополуччя. Вивчення цієї теми дає можливість збагатити наше знання про сексуальну ідентичність, сексуальні уподобання та пристрасті, а також про різні фактори, що впливають на сексуальне задоволення.

Однак, варто відзначити, що дослідження в сфері сексуальності мають свої виклики і обмеження. Табуізація та стигма, пов'язані зі сексуальністю, можуть ускладнювати збір даних та проведення об'єктивних досліджень. Також важливо враховувати культурний контекст та індивідуальні різниці, які впливають на сприйняття та вираження сексуального задоволення.

Отже, у сучасному суспільстві, дослідження особливостей сексуального задоволення у жінок і чоловіків є актуальним завданням. Розуміння цієї теми сприятиме поліпшенню сексуального задоволення, розвитку позитивних стосунків та сприянню загальному психосексуальному благополуччю в наші часи.

У нашому дослідженні було залучено п'ятдесят чоловіків та п'ятдесят жінок, віком до 43 років, з метою створення репрезентативної вибірки для аналізу

сексуального задоволення. Кожен учасник пройшов анонімне опитування, що сприяло забезпеченню конфіденційності та високої надійності даних. Однією з важливих передумов участі було зобов'язання респондентів бути відвертими та щирими, що є суттєвим фактором для досягнення достовірних результатів. Після збору даних ми перейшли до їх аналізу та прийшли до таких наступних висновків. Чоловіки мають більшу схильність до сексуальної невротичності, що може впливати на контроль імпульсів та загальну психологічну стійкість. У жінок така залежність менш виражена.

Крім того, чоловіки, які віддають перевагу знеособленому сексу, мають сильніший зв'язок з деякими аспектами сексуальності, такими як сексуальна збудливість, фізичний секс та сексуальна задоволеність. У жінок цей зв'язок менш виражений і не має такої ваги для інших аспектів сексуальності.

Також виявлено, що чоловіки мають трохи більший інтерес до порнографії порівняно з жінками, хоча ця різниця не є значимою. Витрата часу на перегляд порнографії може впливати на зменшення сексуальної задоволеності як у чоловіків, так і у жінок. Однак, у чоловіків візуальні або словесні зображення сексуальних фантазій можуть підвищувати рівень збудженості, що свідчить про більшу сексуальну збудливість у чоловіків порівняно з жінками.

У подальшому дослідженні було виявлено, що у жінок існує позитивна кореляція між сексуальною задоволеністю та сексуальною формулою, що свідчить про те, що чим вища сексуальна формула, тим вища сексуальна задоволеність у жінок. Зауважимо, що на групі чоловіків така кореляція не була встановлена, але можливо, це пов'язано з розміром вибірки, і на більшому обсязі така відмінність була б виявлена.

На основі проведеного дослідження кореляційних зв'язків зі шкалами методики "Маскулінність-фемінність" і шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка на групі чоловіків, було виявлено деякі цікаві відмінності. Сексуальна задоволеність чоловіків позитивно корелює з маскулінністю, що

означає, що чоловіки, які виявляють більш маскулінні риси, можуть мати вищий рівень сексуальної задоволеності. Також встановлено, що сексуальна формула негативно корелює з фемінністю, що може свідчити про зменшену схильність чоловіків до фемінних аспектів сексуальності.

У групі жінок, досліджуючи кореляційні зв'язки зі шкалами "Маскуліність-фемінність", були виявлені подібні зв'язки, як і у чоловіків. Сексуальна задоволеність жінок позитивно корелює з маскуліністю, що свідчить про сильний зв'язок між цими двома аспектами. Також було встановлено слабкий негативний зв'язок між сексуальною задоволеністю жінок і фемінністю, що означає, що жінки з вищим рівнем фемінності можуть відчувати меншу сексуальну задоволеність.

Подальше дослідження кореляційних зв'язків сексуальної задоволеності зі шкалами опитувальника установок до сексу Айзенка на групі чоловіків показало, що сексуальна задоволеність позитивно корелює з реалізованістю та сексуальною збудливістю, і негативно корелює з сексуальною невротичністю, порнографією та агресивним сексом. Загальний висновок з цих результатів дослідження є таким: рівень сексуальної задоволеності у жінок і чоловіків залежить від кількох факторів, таких як реалізованість, агресивний секс, соціальна допустимість, дозволеність та релігійність.

Зокрема, виявлено, що реалізованість своїх сексуальних бажань і фантазій пов'язана з вищим рівнем сексуальної задоволеності як у жінок, так і у чоловіків. Це означає, що люди, які більше реалізують свої сексуальні потреби, зазвичай досвіджують більшу задоволеність від свого сексуального життя.

Також, особи, які менше виявляють агресивний сексуальний парадокс, можуть досвіджувати більшу сексуальну задоволеність. Це вказує на те, що уникаючи агресивного сексуального поведінки, люди можуть мати позитивний вплив на своє сексуальне задоволення.

Дослідження показали, що шкали, такі як дозволеність, відраза до сексу, сексуальне лібідо, сексуальна сором'язливість, цнотливість та маскуліність-фемінінність, не мають значущого впливу на рівень сексуальної задоволеності ні у жінок, ні у чоловіків. Це означає, що ці фактори не є ключовими визначниками задоволеності в сексуальній сфері.

Додатково, різниця спостерігається у зв'язку між сексуальною задоволеністю та іншими шкалами для жінок і чоловіків. Наприклад, у жінок виявлено позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та фізичним сексом, тоді як у чоловіків спостерігається позитивний зв'язок між сексуальною задоволеністю та дозволеністю.

Крім того, релігійність має негативний зв'язок з рівнем сексуальної задоволеності як у жінок, так і у чоловіків. Це означає, що особи, які виявляють вищу релігійність, можуть досвіджувати меншу сексуальну задоволеність.

Отже, з урахуванням цих результатів можна зробити висновок, що реалізованість, агресивний секс, соціальна допустимість, дозволеність та релігійність є важливими факторами, які можуть впливати на рівень сексуальної задоволеності у жінок і чоловіків. Значущий зв'язок між сексуальною збудливістю та фізичним сексом підкреслює, що жінки з вищою сексуальною збудливістю можуть мати більший інтерес до фізичних аспектів сексу, що впливає на їхню сексуальну задоволеність.

Відмінності між чоловіками та жінками виявлені в зв'язках між різними показниками. Зокрема, вік першого статевого акту має менший вплив на сексуальну задоволеність чоловіків порівняно з жінками. Сила сексуального потягу також виявилася сильніше зв'язаною зі сексуальною задоволеністю у жінок. У той же час, вплив загальмованості та підкріплення на сексуальну задоволеність був менш вираженим у жінок порівняно з чоловіками.

Отже, ці результати підтверджують важливість розуміння сексуальних установок та їх взаємозв'язку зі сексуальним задоволенням.

Загальні висновки з дослідження вказують на певні зв'язки між сексуальною задоволеністю, сексуальною формулою та особистісними характеристиками.

У групі чоловіків було виявлено, що чоловіки, які мають більш авторитарну особистість, зазвичай досвіджують більшу сексуальну задоволеність. Зворотно, ті, хто мають підозрілу, підпорядковану, залежну або товариську особистість, зазвичай мають меншу сексуальну задоволеність. Крім того, було виявлено, що чоловіки з агресивною сексуальною формулою мають більшу сексуальну задоволеність.

У групі жінок було встановлено, що жінки з більш егоїстичною особистістю зазвичай мають більшу сексуальну задоволеність. Але щодо сексуальної формули, було виявлено, що вона негативно корелює з підпорядкованою особистістю, тобто жінки, які схильні до підпорядкування, можуть мати меншу сексуальну задоволеність.

Було виявлено, що сексуальна задоволеність пов'язана зі задоволенням якістю статевих контактів, а сексуальна формула пов'язана зі здатністю вільно і відверто говорити про сексуальні бажання та мати специфічні переваги у сексі. Отже, ці результати дослідження свідчать про існування зв'язків між сексуальною задоволеністю, сексуальною формулою та деякими особистісними характеристиками у чоловіків і жінок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. **"Becoming Cliterate: Why Orgasm Equality Matters--And How to Get It" - Laurie Mintz**
2. **"Handbook of Sexual Dysfunction" - Richard Balon, Robert Taylor Segraves**
3. **"Human Sexual Response" - William H. Masters, Virginia E. Johnson**
4. **"Male Sexual Dysfunction: Pathophysiology and Treatment" - John P. Mulhall, Luca Incrocci, Irwin Goldstein**
5. **"Male Sexual Function: A Guide to Clinical Management" - John J. Mulcahy**
6. **"Sex and the Soul: Juggling Sexuality, Spirituality, Romance, and Religion on America's College Campuses" - Donna Freitas**
7. **"Sex Matters for Women: A Complete Guide to Taking Care of Your Sexual Self" - Sallie Foley, Sally A. Kope, Dennis P. Sugrue**
8. **"Sex Rx: Hormones, Health, and Your Best Sex Ever" - Lauren Streicher**
9. **"Sexual Desire: A Philosophical Investigation" - Roger Scruton**
10. **"Sexual Fluidity: Understanding Women's Love and Desire" - Lisa M. Diamond**
11. **"Sexual Medicine in Primary Care" - Richard Balon, Robert Taylor Segraves**
12. **"The Elusive Orgasm: A Woman's Guide to Why She Can't and How She Can Orgasm" - Vivienne Cass**
13. **"The Erotic Mind: Unlocking the Inner Sources of Passion and Fulfillment" - Jack Morin**
14. **"The Handbook of Clinical Sexuality for Mental Health Professionals" - Stephen B. Levine, Candace B. Risen, Stanley E. Althof**
15. **"The Male Sexual Machine: An Owner's Manual" - Gerard D. Webster**

16. **"The New Male Sexuality" - Bernie Zilbergeld**
"Come as You Are: The Surprising New Science that Will Transform Your Sex Life" - Emily Nagoski
17. **"The New Male Sexuality: The Truth About Men, Sex, and Pleasure"**
- Bernie Zilbergeld
18. **"The Orgasmic Mind: The Neuroscience of Pleasure and Sexual Fulfillment" - Jack Morin**
19. **"The Science of Orgasm" - Barry R. Komisaruk, Carlos Beyer-Flores, Beverly Whipple**
20. **"The Science of Trust: Emotional Attunement for Couples" - John M. Gottman**
21. **"The Science of Women's Sexual Health: Unlocking the Hidden Truths About Your Hormones and Sexuality" - Maureen Whelihan, Megan Fleming**
22. **"The Secret Lives of Men and Women: A PostSecret Book" - Frank Warren**
23. **"The Sexual Healing Journey: A Guide for Survivors of Sexual Abuse" - Wendy Maltz**
24. **"The Sexual Healing Journey: A Guide for Survivors of Sexual Abuse" - Wendy Maltz**
25. **"The Sexually Confident Wife: Connecting with Your Husband MindBodyHeart*Spirit" - Shannon Ethridge**
26. **"The Vagina Bible: The Vulva and the Vagina: Separating the Myth from the Medicine" - Jen Gunter**
27. **"Women's Anatomy of Arousal: Secret Maps to Buried Pleasure" - Sheri Winston**
28. **Basson, R., Berman, L., Burnett, A., Derogatis, L., Ferguson, D., Fourcroy, J., ... & Segraves, K. (2000). Report of the international consensus development conference on female sexual dysfunction: Definitions and classifications. The Journal of Urology, 163(3), 888-893.**

29. Burgoon, J. K., & Dunbar, N. E. (2000). Nonverbal expressions of dominance and power in relational contexts. *Journal of Social Issues, 56*(1), 33-50.
30. Carvalheira, A. A., Brotto, L. A., & Maroco, J. (2010). Women's motivations for sex: Exploring the diagnostic and statistical manual, fourth edition, text revision criteria for hypoactive sexual desire and female sexual arousal disorders. *The Journal of Sexual Medicine, 7*(4 Pt 1), 1454-1463.
31. Guerrero, L. K., Anderson, P. A., & Afifi, W. A. (2007). *Close encounters: Communication in relationships* (2nd ed.). Sage Publications.
32. Janssen, E., McBride, K. R., Yarber, W., Hill, B. J., & Butler, S. M. (2008). Factors that influence sexual arousal in men: A focus group study. *Archives of Sexual Behavior, 37*(2), 252-265.
33. Knapp, M. L., & Hall, J. A. (2010). *Nonverbal communication in human interaction*. Wadsworth Publishing.
34. Laumann, E. O., Gagnon, J. H., Michael, R. T., & Michaels, S. (1994). *The social organization of sexuality: Sexual practices in the United States*. University of Chicago Press.
35. Levine, S. B. (2003). The nature of sexual desire: A clinician's perspective. *Archives of Sexual Behavior, 32*(3), 279-285.
36. Levine, S. B. (2010). The nature of sexual desire: A clinician's perspective. *International Journal of Impotence Research, 22*(1), 1-5.
37. McCarthy, B. W., & McCarthy, B. W. (2017). *Rekindling desire: A step-by-step program to help low-sex and no-sex marriages*. Routledge.
38. Meston, C. M., & Buss, D. M. (2007). Why humans have sex. *Archives of Sexual Behavior, 36*(4), 477-507.
39. Metts, S. (1994). Women's verbal and nonverbal cues of sexual interest in uncommitted and committed contexts. *Journal of Nonverbal Behavior, 18*(2), 67-87.

40. Mitchell, K. R., & Graham, C. A. (2014). Factors predicting women's use of pornography: The role of sexual well-being, body dissatisfaction, and sexual excitation. *Archives of Sexual Behavior*, 43(2), 277-288.

41. Moore, M. M., & Butler, D. (1990). Women's sexual communication in heterosexual relationships: What do we know and where should we go? *Journal of Sex Research*, 27(4), 527-555.

42. Remland, M. S., Jones, T. S., & Brinkman, H. (1997). Interpersonal distance, body orientation, and touch: Effects of culture, gender, and age. *Journal of Social Psychology*, 137(2), 177-185.

43. Richmond, V. P., McCroskey, J. C., & McCroskey, L. L. (2012). *Nonverbal behavior in interpersonal relations*. Pearson.

44. Riggio, R. E., Widaman, K. F., Tucker, J. S., & Salinas, C. (1991). *Effective nonverbal skill in the workplace*. Psychology Press.

45. Smith, S. L., Hamon, R. R., Inglett, M. L., & Stockdale, G. D. (2008). Nonverbal cues of sexual interest: A replication and extension. *Communication Reports*, 21(1), 34-45.

46. Whipple, B., & Brash-McGreer, K. (2009). Management of sexual problems in women. In J. LoPiccolo & L. LoPiccolo (Eds.), *Handbook of sex therapy* (pp. 447-474). Routledge.

47. Zawisza, M., Luyt, R., Zawadzka, A. M., & Buczny, J. (2015). Nonverbal displays of sexual orientation and their effects on hiring decision-making. *Frontiers in Psychology*, 6, 938.

48. А. П. Чуприков, Б. М. Цуприк нормальна та кримінальна сексологія

"The Male Brain" - Louann Brizendine

49. Сексологія і сексопатологія: підручник / Б.М. Ворнік, Є.В. Кришталь. — 2-е видання

50. "Sexual Intelligence: What We Really Want from Sex—and How to Get It" - Marty Klein

51. Змановская, Е.В. (Психологія відхиляється / Є.В. Змановская. 2-е изд. М. : «Академія», 2014. 288 с.
52. Ільїн, Є.П., Диференціальна психофізіологія чоловіки і жінки / Є. П. Ільїн .: 2013. 544 с.
53. Кашенко, Е.А. Сексуальна культура / Е.А. Кашенко. М. : Едіторіал УРСС, 2013. 272 с.
54. Клейберг, Ю.А. Психологія девіантної поведінки: Навчальний посібник для вузів / Ю.А. Клейберг. М. : ТЦ Сфера, 2011. 160 с.
55. Кон, І.С. Введення в сексологію / І.С. Кон. М, 2018. 332 с.
56. Абрамова, Г. С. Вікова психологія: Учеб. посібник для студ. Вузів / Г.С. Абрамова.. М. : Академія, 2019. 535с.
57. Кон, І.С. Підліткова сексуальність на порозі ХХІ століття / І.С. Кон. М. 2012. 208 с.
58. Мастерс, У., Основи сексології / У. Мастерс, В. Джонсон, Р. Колодний // пров. з англ. М. : Світ, 2018. 692 с.
59. Кон, І.С. Підліткова сексуальність на порозі ХХІ століття / І.С. Кон. М. 2012. 208 с.
60. Дерягин, Г.Б. Кримінальна сексологія: курс лекцій / Г.Б. Дерягин. М. : Щит-М, 2018. 552с